

Lennart Svensson

M E L L A N S V Ä R D E T O C H A K 5 : A N

tre pjäser

I denna bok ges *tre pjäser, tre dramatiska arbeten*. Det är dels två varianter av ”Riddaren, djävulen och döden”, dels ”Amazoner”. Vad gäller ”Riddar”-pjäserna så baseras de på en novell som trycktes i samlingen ”Eld och rörelse” 2007. Den novellen har även publicerats på nätet med Dürerillustrationer och allt, i F. G. Granlunds nättidning ”Marmeladkungen”:
<http://marmeladkungen.wordpress.com/2009/04/04/novell-av-lennart-svensson-riddaren-djavulen-och-doden/>

Etherion Press, Uppsala 2009

Lennart Svensson föddes 1965 i en luftballong på väg till Påskön. Sedan utvecklades han till ett gosigt, roskindat barn som charmat världen med sina psykopornografiska romaner, noveller och dikter. Denna bok är hans *dramatiska* debut. Han har en hemsida också, det ska man ju ha – <http://lennart-svensson.blogspot.com> – och där finner ni fler Svenssontexter.

Innehåll

Förord - 3

Riddaren, djävulen och döden (radioversion) - 4

Riddaren, djävulen och döden (kort version) - 36

Amazoner - 53

Förord

”*Romaner* i alla ära, men för att bli odödlig måste man skriva dikter och pjäser.” Så ungefär sa Klara Johanson, och i så fall har jag inte långt kvar till legendstatus. Räknar man de dikter jag publicerat på bloggen samt min fiction på nätet och i hardcopy så återstår bara *dramabiten*, och den klaras av i och med denna bok benämnd ”Tre pjäser”.

Här publiceras i vart fall tre dramatiska arbeten. Pjäserna om ”Riddaren, djävulen och döden” var först en text som kom i novellform (”Eld och rörelse” 2007, se länk på sidan 1). När poeten och dramatikern Perceval läst den föreslog han att jag skulle göra en pjäs av den, kanske rentav en radiopjäsa, och det var vad jag gjorde. Nu blev den inte uppsatt av Sveriges Radio men skriven blev den, den danades i taldrams form med anvisningar för ljudeffekter, och resultatet ser ni på sidan 4 och framåt.

En kortare scenversion gjordes också och även den ges i denna bok.

Slutligen vad gäller ”Amazoner” så har vi en pjäs som uppsatt kanske kunde ta en timma i anspråk, lagom för lunchteater kanske. Och med en adderad prolog, ett ”förspele på teatern” eller något kanske den kunde gå att blåsa upp till helaftonspjäsa? Ja, spekulera kan man ju. Här får ni i vart fall tillfälle att läsa den för första gången. Alla litterära referenser gör att den förvisso funkar som läsdrama också.

Uppsala i november 2009

LENNART SVENSSON

RIDDAREN, DJÄVULEN OCH DÖDEN (radioversion)

Medverkande

Den svarte riddaren

Gibichungen, hans vapendragare

Djävulen

Malemyr, dennes adjutant

En värdshusvärd

En vis man

Döden

En ung man som vakar vid Graalskungens säng

Eng ung kvinna med dito syssla (Filomena)

Scen 1. En skogsglänta

Två medeltida legoknektar sitter i en skogsglänta, där man hör ljudet av fågelkvitter. Den ene personen är DEN SVARTE RIDDAREN, och den andre, GIBICHUNGEN, är hans sidekick.

GIBICHUNGEN: Tror du vi kan få någon lönande tjänst snart? Kan du säga mig det du gamle knekt, du Svarte riddare som jag slagit följe med i så många år, från slagfält till slagfält...?

DEN SVARTE RIDDAREN: En tjänst? En lönande tjänst säger du? Men har vi det inte bra i denna glänta, med grönskande träd, värmade sol och fågelsång och allt?

Gibi: Jodå, förvisso. Men du förstår vad jag menar: förr eller senare tar vårt guld slut, och då måste vi finna en ny herre att slåss under.

Riddaren: Jadå, visst ska vi hitta ett nytt krig och en ny tjänst i sinom tid. Men varför måste den vara lönande? Kan du svara mig på det gamle käre Gibichung, du hjärtevärmade gamle sidekick som varje sann hjälte har vid sin sida? Du jordnäre kompanjon med läderhuva och lädertröja, så kontrasterande mot mitt svarta harnesk... Jag menar, varför detta snack om lönande tjänst; är inte striden sin egen belöning?

Gibi: Det där har jag aldrig förstått. Jag strider *för* något, vare sig det är gods och guld, vin och kvinnor, ära och berömmelse. Du däremot tycks nöja dig med striden i sig. Det är för mig absurt.

Riddaren: Men du förstår inte, jag älskar att strida helt enkelt. Sånt är livet för en svart riddare av min kaliber. Jag till och med *drömmer* om att dö i strid, gör inte du det?

De avbryts av att två figurer gör entré, DJÄVULEN och dennes adjutant MALEMYR.

Gibi: Men vad är det där? Två mysko män kommer in i vår glänta, en lång och en kort... Den ene ser ut som själva fan, den stiliga versionen med slängkappa och allt, och den andre är småfet, med basker på huvudet och klädsel som en kamrer och en guldnyckel runt halsen...

Riddaren: Vi får väl se vad det är för ena... Nu stannar de upp och den lille bugar; artig folk i alla fall...

MALEMYR: Ärade krigsmän! Låt mig presentera Djävulen och mig själv, hans adjutant.

Riddaren: Angenämt. Själv är jag Den Svarte Riddaren och detta är Gibichungen, min kamrat. Slå er ner vetja!

DJÄVULEN: Tack. (*Ljud av två personer som sätter sig vid ett friluftsläger som det aktuella.*) Och du är verkligen Den Svarte Riddaren, och du bär syn för sägen: klädd i svart rustning från topp till tå.

Riddaren: Jomennisst. Men du som djävul överraskar mig en smula, du ser högst presentabel ut...

Djävulen: Tack, jag förstod nog piken även om den var fin...

Riddaren: Nej, jag menar inte så. Jag menar bara att som du går klädd här och nu, i slängkappa och lackstövlar och med bakåtkammat hår och allt, så ser du synnerligen mänsklig ut. Var är bockfoten, hornen och all det där sataniska man ser på målningar?

Djävulen: Det? Ack, men vet du inte att Fan har många skepnader: som orm, som student, som tjusig herre som jag är nu och så vidare...

Riddaren: Jag förstår.

Djävulen. Så var glad att jag inte visar mig som grön demon, med allt vad där tillhör...

Riddaren: Okej, jag ger mig!

Djävulen: Tack för det.

Riddaren: Så vad bringar dig hit till min sida?

Djävulen: Jag? Idag? Jovisst ja, jag hade ju ett ärende – och det är som så, alltså, att jag vill att du, Svarte Riddare, finner Den Heliga Graal åt mig.

Riddaren: Jaså, varför jag?

Djävulen: För att du är en tapper man.

Riddaren: Hmm, det är jag kanske. Men bör det inte i fall som dessa vara en person ”utan tadel och fruktan”? Utan fruktan är jag nog, men knappast utan tadel. Svart riddare, *remember...*

Djävulen: Hmm, *good point*... Men jag har bett många ädla krigare utföra dådet men ingen har lyckats. De tycks sakna det där lilla extra, den där – om uttrycket tillåts – djävlaranamma som behövs. Du är mitt sista hopp, Svarte Riddare. Du är visserligen inget ideal men heller ingen blodsugare, ingen kriminell usling. Du är som ”kopparålderns folk” hos Ovidius: ”Män av ett hårdare sinnelag, men ännu inga barbarer...”

Riddaren: Jaha, snyggt... Men vad ska du ha Graalen till då?

Djävulen: Jag ska ta den med mig till himlen för att få förlåtelse av min far.

Riddaren: Menar på...

Djävulen: Gud.

Riddaren: Så Gud är din far...?

Djävulen: Javisst.

Riddaren: Och du har tröttnat på alltsammans? På tillvarons spel?

Djävulen: Ja. Jag vill tillbaka till himlen. Med kalken med blodet av min bror som försoningsgåva. Ja, du hörde rätt, han är min bror; vi skapades båda av Gud fader arla i urtid, men jag valde Mörkret och min bror valde Ljuset.

Riddaren: Men är inte Jesus Guds *enfödde* son?

Djävulen: Nej, det är en missuppfattning. Och vi har syskon ska du veta, Ljusänglar och Mörkeränglar. Jag slängdes ut ur himlen efter ett uppror och har sedan dess bittert krigat mot Gud och Jesus och hans bröder och systrar. För att vara exakt var jag Guds förstfödde son och jag hade ett antal syskon – och sedan kom Jesus som den äldste av de yngste, en annan syskongrupp. Men strunt i detaljerna nu – för vad det handlar om är att jag vill sluta fred, återvända till fadershuset.

Riddaren (*till Fans medhjälpare*): Men vad är det med dig då Malemyr, du djävulsadjutant?

Malemyr: Med mig? Förstår du inte? Om vår Lucifer återvänder till himlen blir jag ju arbetslös. Ja, i värsta fall upphör världen att existera! Alla emanationer, allt som är skapat återgår till sin urkälla som är Gud.

Riddaren: Men det är väl bra?

Malemyr: Är det? Vill *du* att jorden slutar finnas till, att allt skapat dras med upp till himlen i en våg av eufori? I en glorifierad *involution*? Så att även du blir en salig ande som återvänder till himlen?

Riddaren: Hmm, kanske inte. Jag är nog inte redo för frälsning än.

Djävulen (*bryter in*): Men tänker du utföra uppdraget då? Det där som jag talade om?

Riddaren: Jodå, jag ska finna Den Heliga Graal åt dig. Men jag ska göra det på mina egna villkor, när jag får tid. Och någon betalning behöver jag inte.

Djävulen: Ingen betalning? Varför det?

Riddaren: Tja, hur ska man säga? Uppdraget, äventyret och utmaningen i sig är belöning nog. Jag vill stå fri, vill inte sälja min själ för en vattgröt.

Djävulen: Men jag kan erbjuda mer än så.

Riddaren: Men jag ville inte ha någon lön, punkt och slut.

Djävulen: Nåväl, bara du utför uppdraget är jag nöjd. Och med det är vi väl klara här då, ingen idé att sitta här och slöa när så mycken djävulskap väntar på att göras! Farväl då knektar, vi ses när vi råkas!

Riddaren och Gibi (*unison*): Farväl...

Gibi: Jaha, där försvann dom. Men varför tog du inte betalt? För uppdraget du ska utföra?

Riddaren: Jag vill vara fri och obunden, jag jobbar som jag vill och när jag vill. Och uppdraget blir som sagt sin egen belöning.

Gibi: Liksom striden är sin egen belöning. Ja ja, jag fattar...

Scen 2. En bykrog

Ljud av hovklapper: Den Svarte Riddaren och Gibi har lämnat gläntan på väg till nya mål och på vägen får man syn på en by. Ljud av kacklande hönor och råmande kor för att markera detta, med allt vad det innebär av "fredlig nejd, bönder, strävsamma människor" etc, i kontrast till de hårdare miljöer pjäsen annars spelar i.

Gibi: Jag skådar en by, en välmående klunga hus omgiven av träd... Och där finns till och med en krog verkar det som.

Riddaren: Ja, vi kan stanna till där. Men bara som uppehåll på vår färd till nästa slagfält.

Gibi: Javisst, vi ska ju ut och kriga. Kanske får vi en bra tjänst hos någon general, kanske får vi tillfälle till plundring...

Riddaren: Visst...

Gibi: Men skulle vi inte leta efter Den Heliga Graal? Har du redan glömt det?

Riddaren: Nej, för tusan. Men jag sa ju till Fan att jag skulle leta efter den när jag fick tid och

lust. Jag fick ju ingen betalning.

Gibi: Du ville inte ha det.

Riddaren: Ackurat.

Gibi: Men varför fortsätta kriga när du kunde bli Graalsriddare på en gång? Du gillar ju inte världens ävlan, du är väl som gjord för ett romantiskt äventyr?

Riddaren: Kanske. Men jag har över allt min *dödsdrift*, känner mig inte klar med krigandet. Jag vill försöka dö i strid en sista gång innan jag blir romantisk hjälte, Graalsriddare och allt det där.

Gibi: Åhå.

Riddaren: Men nu har vi nått den där krogen du siktade, så vi stannar till, sitter vi av och går in. Tar oss en matbit.

Ljud av hovklapper som upphör, så frustande hästar, stigbygskling och klapp på bringa etc, vad som nu kan höras vid avstigning av häst. Ljud av dörrknarr och fotsteg mot trägolv när man går in på krogen.

Gibi: Mysig krog det här: ekbjälkar i taket, snidade stolar och hyvlade bord... och där kommer värden själv i förkläde och lustig mössa.

VÄRDEN: Välkomna mina herrar, krigsmän och knektar! Var så god och sitt! Det bästa för er givetvis – så vad får det lov att vara?

Ljud av skrapande stolar när man sätter sig.

Riddaren: Jag ska nog bara ha lite soppa.

Gibi: Själv tar jag kött och bröd! Och ett stop öl!

Riddaren: Ett stop öl till mig med.

Värden: Skall ske, skall ske...

Gibi: Men varför dra i krig när vi kunde leta Graalen?

Riddaren: ”Varför, varför”... nu är du där igen, jag förklarade ju nyss. Acceptera mitt upplägg eller ge dig av.

Gibi: Åh, förlåt då... Men se är kommer värden igen, med mat och allt.

Riddaren: Ja, har du sett. (*Till värden:*) Det gick fort!

Värden: Javisst, allt fanns klart, stod på spisen.

Ljud av tallrikar som ställs på bord.

Riddaren: Så det är full fart här?

Värden: Jodå, det kan man säga. Ingen rast och ingen ro. Upp på morgon och tända i spisen, ut i köttboden och stycka, hålla koll på kökspojken – och sedan alla gäster, nej Gud sig förbarne...

Gibi: Stressigt, va? Så du kanske vill lämna allt och följa med oss? Ut i krig?

Värden: Nej Gud förbjude...! Riskera att dö och såras, huga...

Riddaren: Men du behöver inte slåss, nej du kan bli krigsprofitör... sälja livets nödtorft till arméer, du som näringsidkare har väl talang för sånt...

Värden: Nej jag gillar nog mitt liv här, när jag tänker efter. Jag älskar min fru – och se där står

hon ju och tappar upp öl... Tjusig matrona va?

Gibi: Jodå.

Riddaren: Verkligen... du är en lycklig man!

Värden: Förvisso. Än du då, Svarte Riddare?

Riddaren: Om jag är lycklig? Tja, jag är väl en sån där lyckoriddare...

Gibi: ... och snart ska vi ut och leta Den Heliga Graal och ge den till Fan för att -

Riddaren: Hehe, förlåt min sidekick, men han har lyssnat på för många sagor...

Värden: Verkligen? Vad han än sa så lät det allvarligt, ja nackhåren reser sig på mig: Graalen, Fan och hans moster, nej nu är jag inte med längre! Jag är rädd, rädd för att stora saker ska hända, rätt för att förlora min krog, ja rädd helt enkelt.

Riddaren: Ta det lugnt. Så du är orolig för att mista din krog om jag lyckades med mitt uppdrag? Om jag fann Graalen och gav den till Hin Onde, som därmed kunde bege sig till himlen? Jo min vän, det är minsann vad det handlar om; varför hymla, sanningen är ju redan ute. Så om detta hände är du kanske orolig att allt i världen – träd och skogar, byar och människor, allt – skulle återgå till tomheten, till Logos?

Värden: Ja, hm, någonting ditåt. Stora saker i görningen alltså, ujuj... vad ska jag säga, jag enkle värdshusvärd och krögare? Det går runt för mig, jag blir nästan yr. Men men, jag får väl försöka ta det lite lugnt. Andas ut, och andas in... puh! Så där ja. Och man ska väl inte vara oartig och ni verkar ju reko folk – så jag önskar er lycka till i ert företag, mina herrar! Vad Gud vill, det sker! Men nu är det så att plikten kallar, jag måste hålla koll på kökspojken, så om ni ursäktar...

Ljud av öl som sörplas.

Gibi: Ahh, gott öl detta!

Riddaren: Ja, nu gör vi maten heder. Efter en bön.

Gibi: Be du.

Riddaren: Tack gode Gud för maten. Amen.

Scen 3. Ett slagfält

Den svarte riddaren och Gibi har, som de legosoldater de är, tagit värvning i en armé och hamnat i ett fältslag: vapengny, stridslarm, order som ropas ut, gnäggande hästar. Vi hör riddaren som går runt och talar för sig själv:

Riddaren: Så var man åter i strid då och *hårda* strider dessutom, jo järnarns... Jag har förlorat min häst men jag får klara mig utan den så länge... Går här på ett stort fält belyst av en måne, ödesdigert må jag säga... Striderna har rasat i timmar, jodå. Jag yrar. Men vem kan hindra mig? Nåväl: vi skulle dra i krig, Gibi och jag, och vi fann till slut en armé att ta värvning i – för det är klart man ska vara i ett fältslag, klart man ska strida, man är väl legosoldat, det är mitt "raison d'être"... strunt i Graalen så länge, det får bli när det blir... det sa jag ju till Djävulen också, jag skulle utföra uppdraget på egna villkor, när jag fick tid. Nåväl, men nu undrar jag var min kamrat, min sidekick, min lille Gibi tog vägen... nå, han reder sig nog... men nu kommer det fiender emot mig, bäst att försvara sig... nu blir det fajt igen, nu får jag strida, kanske stupa också, det där som jag så innerligt önskar...!

Vapenklång, stål mot stål. Ett dämpat stön av smärta, följt av ljudet av någon som faller.

Riddaren: Aj tusan, jag blev visst sårad... och medvetlös, hur länge har jag legat här...?
(Stönar) Och va nu, vem är det som kommer där med lie i hand och själar i släptåg...? Kan det vara... jo, det är Döden...! Så jag kanske är död själv, jag kanske har stupat i strid! Ljuva känsla, min dröm är uppfylld: *O höchste Lust, O Seeligkeit...*! Få se nu bara så inte Döden missar mig, det vore ju försmädligt... här kommer han så jag griper tag i hans kåpa... nu vänder han sig... (*riddaren harklar sig*) Bäste herr Död, kan du inte ta med mig också?

DÖDEN: Va? Vem är du?

Riddaren: Den Svarte Riddaren.

Döden: Den Svarte Riddaren, hmm, få se, låt mig konkludera mina papper (*prassel av papper*)... Nej, ta med dig det går inte, du lever ju och ska inte dö än på ett tag. Men det är väl okej? Att leva livets glada dagar i sol och värme?

Riddaren: Nej, det är det inte. Jag är en sådan där som lever för att strida och strider för att leva. Jag vill dö i strid, som varje sann krigsman – och att nu få veta att jag lever, tja, det är inga glada nyheter för mig precis...

Döden: Jaså, jaha, jag förstår. Men det är bara så att din tid ännu inte är kommen, ditt kapitel i Livets Bok är ännu inte färdigskrivet. Har du förresten inte ett uppdrag att utföra? Jag hörde något glunkas om Den Heliga Graal...

Riddaren: Hur vet du det?

Döden: Jag är ett övernaturligt väsen som vandrar mellan världarna, en gammal ängel. Jag vet mer än du tror, vet mer än en vanlig dödlig.

Riddaren: Åhå.

Döden: Du har alltså ett uppdrag, en quest att fullgöra. Så säg mig, Svarte Riddare, om du hittar Graalen och ger den till Djävulen, och denne i sin tur ger den till Gud som försoningsgåva – blir inte skapelsen omintetgjord då? Återgår inte allt till himlen i och med

denna gest, denna kommunion? Återgår inte allting till Logos?

Riddaren: Flera har frågat mig det men jag vet inte svaret. Och om det gör det, om allt återgår till Logos som du säger, så kvittar det, jag bryr mig inte det minsta! För nu ska jag utföra detta uppdrag, ja jag ska skrida till verket med sällspord energi; jag ville dö i strid men det förvägrades mig, alldeles nyss nu som vi såg, så nu ska jag bli Graalsriddare – men på mina egna villkor, jag ska bli en sökare av hårdare virke. Jag ska sedvanligt arbeta på Guds försyn men jag ska också lita till min egen kraft. Så är det!

Döden: Vilken predikan. Är du inte sårad?

Riddaren: Kanske, men det bekymrar mig inte nu, för jag känner min styrka svalla, känner att jag lever här och nu. Och jag vill utföra uppdraget, jag gillar utmaningar. Men du då, vad angår det hela dig? Varför så bekymrad?

Döden: Jo, om Djävulen kommer till himlen med sin skatt, förlåts av Vår Herre, och om därmed historien, ja hela samsåras flöde upphör – då blir jag ju arbetslös.

Riddaren. Jag förstår. Men jag kan inte ta hänsyn till det. Likt riddaren på Dürers etsning går jag min egen väg, dansande fram på Siratbron mellan vitt och svart. Du får skola om dig.

Döden: Men du djälv då, din höga önskan att få dö i strid, den torde omintetgöras om historien upphör...

Riddaren: Kanske det, du sa något där... Men nu orkar jag inte dividera längre; jag är en handlingens man, ingen filosof. Jag är förresten sårad och måste få det tillsett. Farväl, Död.

Döden: Farväl, Svarte Riddare.

Scen 4. Den vise mannen

Riddaren: Vi har kommit en lång väg, käre sidekick och Gibichung! Vi lämnade vår krigstjänst och drog på Graalsjakt, jag insåg till slut att det var dags. Och det sår jag ådrog mig i fältslaget läkte snabbt. Och nu har vi letat all världen kring efter Graalsborgen, vi har frågat ut eremiter, läst inskriptioner och slagit i gåtfulla böcker – men än vet vi inte vägen dit. Men kanske i den eremitstuga vi ser framför oss kan vi få veta något; där ska nämligen en Vis man vara bosatt.

Gibi: Det ser lovande ut: en fallfärdig stuga med en vacker lönn intill, rök ur skorstenen. Nåja, en hjärtevärmade syn och allt, men jag tror jag stannar utanför. Jag har inget funktion i denna scen.

Riddaren: Sant. Stanna ute och vakta hästarna du. Jag går in.

Ljud av frustande hästar samt av riddaren som kliver av sin, så ljud av fotsteg på grus (motsv.) och knack på dörr. Ett dovt "träd in!" hörs, så knarr av dörr som öppnas och fotsteg på trägolv.

Riddaren: Var hälsad, vise man!

VIS MAN: Hur vet du att jag är vis?

Riddaren: Jag har hört så sägas: "I stugan bredvid gamla trädet bor en vis man, fråga honom". Och nu är jag här, jag bugar mig inför dig, du gamle med ditt långa vita skägg, där du sitter bak ditt skrivbord läsande i en gammal-gammal bok.

Vis man: Tack för det, Svarte Riddare. Slå dig ner.

Skrap av stol som dras fram.

Riddaren: Tack.

Vis man: Så vad är ditt ärende? Du skulle fråga om nåt?

Riddaren: Ja. Jag undrar om du vet vägen till Graalsborgen.

Vis man: Det vet jag nog: vandra Via Sacra, den heliga vägen stensatt med goda föreskrifter, så når du omsider Mons Sacer. Där ligger den av dig sökta borgen.

Riddaren: Tack.

Vis man: Så du söker Den Heliga Graal?

Riddaren: Ja.

Vis man: Gott. Den är en grön ädelsten med rött inre: kalken med Kristi blod omvandlad till en kristall, en ädelsten av andlig styrka.

Riddaren: Jag förstår, bra att veta. Ja, den ska jag finna, det ska jag – och sen ska jag ge den till Fan så att han kan försonas med Gud Fader.

Vis man: Minsann? Nå, det blir nog bra.

Riddaren: Så det förvånar dig inte? Att jag ska ge Graalen till Fan?

Vis man: Nej, det verkar fullkomligt i sin ordning.

Riddaren: Och du är inte rädd att Fan med Graalen i hand skulle åstadkomma stora förändringar, skulle få hela skapelsen omintejord? Få allt att återgå till Gud?

Vis man: Men det vore ju inga problem! Det är ju det jag vill: återvända till Gud...

Riddaren: Jaha, jag förstår...

Vis man: Men om det går så långt vet jag inte. Nåväl, att bege sig till Gud med Graalen – om

ni finner den – det verkar vara en lämplig symbolhandling för Lögnens fader, Ondskans furste och allt det där, om han nu är botfärdig som ni antyder. Han ville nog väl en gång i tiden, men stolthet och egoism fick honom att vända sig bort från himlen. Med påföljd i allt historiens elände.

Riddaren: Menar på...?

Vis man: Allt djävulskap människan gjort har inspirerats av Fan, allt gott hon gjort har inspirerats av Himlen.

Riddaren: Åhå. Men om Djävulen får komma till himlen, då blir allt bra då? Jorden blir ett paradiset?

Vis man: Nej, så enkelt är det inte. Människan har ännu en fri vilja. Hon kan ännu uppfatta de rester av Djävulens onda tankar som flyter omkring i etern.

Riddaren: Det var som...

Vis man: Så kan man se det. Nått paradiset blir det alltså inte, historien kommer att fortsätta med sitt elände och sin lycka, med ljuvt och lett om vartannat – men det är väl bra för dig, blir det inga krig blir du ju arbetslös...!

Riddaren: Må så vara.

Vis man: Men människans fria vilja gör också att hon självmant kan följa Himlens väg.

Riddaren: Du är vis! Du borde gå ut i världen och predika.

Vis man: Det har jag redan gjort, men ingen lyssnade. Därför drog jag mig tillbaka till denna stuga. För att läsa...

Riddaren: Och bli ännu visare? Men när blir du fullärd då?

Vis man: Jag läser inte för att bli vis, jag är redan fullärd. Jag läser för att jag gillar't, det är min natur att läsa helt enkelt: att läsa och meditera, tänka och beskåda naturen kring mitt hus, odla örter och grönsaker. Det är mitt liv.

Riddaren: Går du aldrig ut?

Vis man: Jodå, dagligen.

Riddaren: Men träffar du aldrig folk?

Vis man: Jag träffar ju dig nu.

Riddaren: Folk på bygden menar jag, folk i närheten.

Vis man. Det händer. När jag ska bunkra mjöl och te och annat.

Riddaren: Jag förstår. Nå, du gjorde som sagt skäl för ditt namn, vise man. Jag tror jag får tacka för pratstunden. Och tusen tack för vägbeskrivningen.

Vis man: Ingen orsak.

(Nertoning)

Scen 5. Graalsborgen

Riddaren: Vi fick vägbeskrivning av Den vise mannen, vi följde Via Sacra och nådde vad det led Mons Sacer – och på denna kulle såg vi en borg och nu är vi inne i den! Ja min själ, jag tror vi är framme! Stället verkar helt klart lovande, se bara på salen där framme: belyst av kandelabrar, behängd med vävda dukar och med en gammal man som ligger sjuk och med två personer som vakar.

Gibi: Jaa, fina grejer... men vad säger du om ädelstenen där borta?

Riddaren: Ja, den, har du sett...! En stor grön smaragd med lysande rött inre. *Grrreat*, asså! Det är själva Den heliga Graal, kalken med Kristi blod, nu förvandlad till en ädelsten. Som Den vise mannen sa.

Gibi: Minsann, vi har nog funnit det vi sökte så jag tar en liten promenad. Ropa om du vill mig något.

Riddaren: Vad? Jaha, okej, gå du bara, jag fixar't nog själv nu. (*Ljud av Gibis fotsteg som avlägsnar sig.*) Min kamrat gick iväg, nåväl, detta ska jag nog klara själv som sagt... jag drar mitt svärd och tar livet av den gamle, det löser nog situationen...

Man hör ljudet av ett svärd som dras ur klingan, förvånade röster från de kringstående, samt den gamle kungens stön när han får svärdet stucket i bröstet av Riddaren.

Riddaren: De' var de' de', er kung är död, stupad i strid – så nu tar jag Graalen och går!

DEN UNGE MANNEN SOM VAKAT VID KUNGENS BÄDD: Men varför gjorde du så? Du hemska man, du Svarte Riddare som bara kom in här som ett spöke; varför dödade du vår käre kung?

Riddaren: Er *sjuke* kung, snarare. ”Det är kärringatröst kvida och lida, man måste det onda med goda råd och dåd bortskaffa.” Han verkade snarast nöjd att jag gjorde slut på hans plågor; han fick stupa i strid som sagt! Han greppade bladet och drog det själv mot sitt hjärta

som ni såg.

Ung man: Ja, så var det kanske. Men vi är inte glada för det, ånej – för vi gillade att sitta här och oja och sucka vid vår sjuke kungs läger –

Riddaren: Men det är slut med det nu. Jag säger som Cromwell sa till Det långa parlamentet: ”Ni har suttit alltför länge här för det goda ni kan ha gjort. Gå, säger jag, och låt oss slippa er. I Guds namn, gå!”

DEN UNGA KVINNAN SOM VAKAT VID BÄDDEN: Men nu citerade du ju snarare Leo Amery i underhuset 1940, när han anspelade på denne Cromwell.

Ung man: Just det. Cromwell på sin tid sa ju saker i stil med ”let us be done with you, you rouges” och annat. Hans tal var mycket mer utstuderat än det lilla du återgav.

Riddaren: Må så vara. Men hur som helst har jag gjort slut på scenen, och nu tar jag er Graal för högre syften!

Ung man: Vilka då?

Riddaren: Jag ska ge den till Djävulen så att han kan försonas med Gud fader.

Ung man: Det var ett gott skäl, må jag säga. Än vi då, vad ska vi göra?

Riddaren: Begrav er kung. Farväl, farvädel, faderväl!

Ljudet av fotsteg när Riddaren går ut ur salen.

Riddaren (för sig själv): Oj, där har vi ju Gibi – hallå, kamrat! Nått nytt?

Gibi: Jodo, kolla här bara (*rassel av säck med guldmynt*)...

Riddaren: Du har hittat skatter och plundrat dem, här i Graalsborgen... hmm, och jag har snott

Graalen. Nåväl, nu ger vi oss av.

Scen 6. Skogsglántan

Glántan från Scen 1, nu med Djävulen och Malemyr sittandes ner; fågelkvitter hörs. Riddaren och Gibi gör entré till häst.

Riddaren: Så där ja, nu är vi tillbaks i glántan där Djävulen gav oss uppdraget. Och där sitter han ju...

Gibi: ... med sin adjutant bredvid sig.

Riddaren och Gibi ptrooar sina hästar och stiger av.

Riddaren: Var hälsad, Djävul!

Djävulen: Var hälsad, Svarte Riddare.

Riddaren: Här ska du få något, som utlovat – Den Heliga Graal!

Djävulen: Man tackar, man tackar. Så var fann du den?

Riddaren: I Graalsborgen.

Djävulen: *I see.* Inga svårigheter?

Riddaren: Nej. Jag kom in där och fick se en man och en kvinna vid bädden hos en sjuk kung.

Det hela verkade osunt, skulle väl på sin höjd passa för en Wagneropera. Jag tyckte att jag hade bättre användning för Graalen så jag beslutade mig för att göra slut på kungens lidanden, göra slut på hela scenen.

Djävulen: Gjorde du det då?

Riddaren: Jodå, inga skrupler.

Djävulen: Bra, det var det där med djävlaranamma jag talade om...

Gibi: Men kolla, vad händer med honom...?

Riddaren: Ja, det var märkligt: själve Fan som jag stått och pratat med liknar plötsligt en botfärdig ängel... och nu lättar han från marken och försvinner upp i himlaljus...

Himmelsk musik hörs, harpospel och änglakör. Så tystnar musiken.

Gibi: *Golly gosh*, tänk så det kan gå... ja, min själ. Där försvann han upp till saligare ängder, själve Lucifer till himlen for... det trodde man inte att man skulle få se...

Riddaren: Men nu har vi gjort det, beskådat det orimliga. Men det verkar som om inget hände...

Malemyr: Inget?

Riddaren: Jorden försvann inte, det blev ingen allmän återlösning. Skapelsen återgick inte till sitt ursprung, till Logos, till Gud. Som vissa av oss misstänkte. Ånej: det var bara Djävulen som fick komma hem till fadershuset vad det verkar.

Malemyr: Ja du... javisst, nu förstår jag! ”Den som inte vill bli frälst, kan inte bli frälst” som Buddha sa. Vi, du och jag och hela skapelsen, vi var inte redo för frälsning, alltså blev vi kvar här. Vår vilja var inte med på noterna – så världen bestod, jämmerdalen förblir. Djävulen frälstes för att han ville det men vi andra blev kvar, och eftersom ”världen är vår vilja och

föreställning” som Schopenhauer sa – eller kommer att säga – så bestod även världen.

Riddaren: Så var det nog.

Malemyr: Just det: jag finns kvar här i jordens nejder, och jag har nyckeln till helvetet; alltså kan jag bli den nye Djävulen!

Riddaren: Ja, jag kan väl inte hindra dig.

Malemyr: Detta öppnar vida perspektiv. Men först borde jag kanske ordna med min föregångares affärer. Få se, du hämtade Graalen men ville inte ha någon betalning för 'et?

Riddaren: Stämmer.

Malemyr: Men en liten dusör kan väl inte skada...?

Riddaren: Tack, men nej tack. Inga djävulspengar för min del.

Malemyr: På så vis. Men kan man inte locka dig med annat, som adjutanssysslan som nu är ledig? Hög lön och fri tillgång till tortyrkammare och nöjeskabinett. Jag kan ge dig helvetets nycklar!

Gibi (*bryter in*): Jag kan ta tjänsten. Jag kan bli din adjutant.

Riddaren och Malemyr (*unison*): Du?!?

Gibi: Ja, jag! Jag är rask och duglig, väl förfaren i alla färdigheter. Medan vi var i Graalsborgen passade jag till exempel på att plundra lite skatter...

Han visar upp säcken med guld och ädelstenar, rassel och kling hörs.

Malemyr: Har du sett, du är sannerligen min man! Och som min adjutant ska jag löna dig väl, du ska få tillgång till skatter du aldrig kunnat drömma om. Du är anställd. Här har du nyckeln

till Helvetet, praktisk att bära om halsen med en kedja.

Gibi: Tack för det Malemyr, eh jag menar Fan. (*Kedjerassel när nyckel med halskedja överlämnas.*) Och till dig min kamrat, min Svarte riddare, så gissar jag att detta blir vårt avsked. Vi har delat vått och torrt, men jag måste följa Djävulen. Äntligen en lukrativ syssla!

Riddaren: Ja visst, jag förstår. Detta är ju vad du alltid velat ha, en lönande syssla. Allt ordnar sig till det bästa, var och en får vad som tillkommer henne. Ha det så bra då, gamle knekt!

Gibi: Tack. Men kom till Helvetet och hälsa på nån dag, om du har vägarna förbi.

Malemyr: Ja, gör det. Du ska få ett varmt mottagande...

Riddaren: Haha, ja, kanske det... Men till dess: farväl, farvädel, faderväl!

Scen 7. En ödemark

I en ödemark står Döden lutad på sin lie, glömsk av omvärlden. Ljudet av vind för att understryka ödslighet.

Döden (högt för sig själv): Här står man och tar en paus i sitt värv, mitt i en hjärtnipande ödemark: ett kallt träd intill mig och en stengärgård, det är allt man ser, annars bara öde slätter och drivande moln. Jag är Döden himself, jag för själar till en sorteringscentral för att sorteras ut; vissa förs sedan till Helvetet, andra till Himlen, och åter andra får sig en ny inkarnation på jorden. Och så har det alltid varit och kommer tydligen att förbli, trots ett visst uppror i dimensionen på sistone, en Svart Riddare och en Graal och allt det där. (*Man hör*

hovklapper och en visslande person närma sig.) När man talar om trollen: vem kommer där på vägen om inte Svarte Riddaren! Jag måste hejda honom och språka me'n ett slag. *(högt)* Så du är ute och rider?

Riddaren *(håller in hästen och avbryter sin visselsång)*: Va? Åh, är det du Döden. Hej på dig, broder. Javisst är jag ute och rider.

Döden: "In between jobs" som vanligt? På väg från ett slag till ett annat?

Riddaren *(efter att ha suttit av, ljud av hästgnägg etc)*: Så där ja, nu har jag suttit av, kan sätta mig här på gärsgårn och språka. Vad frågade du? Alltid på väg? Ja, det kan man säga. Och jag gissar att du inte är här för att ta mig med.

Döden: Nej, o nej. Jag står bara och tar igen mig lite.

Riddaren: Jag förstår.

Vindsus för att understryka pausen.

Döden: Så hur gick det med Graalen? Inget särskilt kan ha hänt, eller hur?

Riddaren: Nej, du har rätt. Djävulen återlöstes men inte resten av skapelsen. Vi fick till och med en nu Djävul på köpet. Om det kan man tycka vad man vill. Men kontentan av det hela tycks vara att du och jag kan fortsätta med det vi alltid gjort! Världen har inte blivit ett paradiset bara för att Djävulen försvann, i alla fall Djävul nummer ett; det finns ännu eteruppteckningar av hans gamla tankar, fanstyg i luften som kan förleda människan. Och förresten så har vi ju en ny Djävul nu, han kan fara runt och locka folk till sattyg hur mycket han vill. Det kommer ännu att finnas krig och elände, död och förintelse. Kul va?

Döden: Jodå, det gläder mig. Annars?

Riddaren: Annars så skulle jag åter vilja be om att få dö. Är det inte dags nu, att jag får dö en härlig hjältedöd – nåväl, kanske inte nu, men i någon framtida blodig drabbning?

Döden: Det sa du ju häromsistens också. Kan du inte ta och förklara för mig *varför* detta är så viktigt för dig?

Riddaren: Varför? Tja, man vill dö då man känner sig på topp helt enkelt, gå under med flygande fanor och klingande spel. Man vill dö där man känner sig hemma, och allt jag gjort här i livet har syftat till att strida, till att bli en ypperlig krigare. Jag lever bara när jag strider, alltså vill jag dö i strid. Det är inte konstigare än att en skådespelares önskedöd är på scenen, ifärd med att säga en odödlig replik, eller att en diktares önskedöd är när han håller på att dikta, just när han kommit på en oslagbar formulering.

Döden: Det var en värtalig bön om att få dö, må jag säga. Men jag säger åter nej efter att ha rannsakat mina virtuella dokument. Jag kan säga dig än mer: du kommer *aldrig* att få dö i strid. Känns tungt, va?

Riddaren: Mycket tungt, mycket tungt. Vad har jag då att leva för?

Döden: Tja, du kan väl leva för att – leva? Att strida är inte allt här i världen.

Riddaren: Nej, kanske inte det.

Döden: Jag kan avslöja en sak till: när man dör återföds man. *Morientes nascendur*, du vet. *Jâtasya hi dhruvo mrityur, dhruvam janma mritasya ca.*

Riddaren: Vadå? Hurdå?

Döden: Man återföds till ett nytt liv på jorden. För den som fötts är döden säker, och för den som dött är återfödelse säker. Kraften i din så kallade karma alstrar en ny kropp men med samma själ, dock utan minne av det föregående livet.

Riddaren: Så intressant.

Döden: Ja, visst är det. För övrigt var det Djävulens karma som tillät honom att komma hem.

Riddaren: Så du kände till detta?

Döden: Visst.

Riddaren: Varför frågade du då mig hur det gick med allt detta, världens uteblivna återlösning och allt?

Döden: Ville bara vara artig, vi är ju gamla bekanta, du och jag. Vi är väl du och bror vid det här laget...

Riddaren: Förvisso. Men det här med karma, hur är det med *min* karma då? Vad kan jag vänta mig av den?

Döden: Den kanske innebär att du återföds som krigare.

Riddaren. Härligt...! Fast jag fick ju inte dö i strid sa du, så då blev det ju lite poänglöst. Jag får väl se fram emot en så kallad naturlig död, igen och igen... Så vad ska jag göra? Vad ska jag göra av mitt liv, ja framför allt detta liv? Vad ska jag ta mig till?

Döden: Onekligen en gåta. Men som jag sa nyss: du får pröva dig på detta med att *leva*. Försök leva, som Valéry sa! Försök! Leva för att leva. Och detta, bäste bror, blir min sortireplik; nu måste jag iväg och slussa själar hit och dit. Farväl.

Riddaren: Farväl, Död... Och där försvann han, den gamle pajsaren. Och vad sa han, ”försök leva”... hm, kanske värt att ta till sig... Döden säger åt en att leva, jaja... men nu måste jag själv vidare, iväg mot nya djärva mål... (*rider visslande iväg, vissel som efter hand blandas med fågelkvitter*)

Scen 8. Krogen: två återseenden

Fågelkvitter, hovklapper. Riddaren rider och pratar för sig själv:

Riddaren: ”Farväl, Död”, det trodde jag aldrig att jag skulle säga... Men så är det tydligen, jag har tagit farväl av Döden på ett bra tag. Jag måste leva, måste ”försöka leva” som han sa...

Hönskackel börjar höras.

Riddaren: Jag har tagit farväl av Döden, farväl av Djävulen, farväl av min sidekick – så nu är det bara jag kvar. Ho-hum, tra-la-la... Vad ska jag göra nu då? Lagom att slå sig till ro och skaffa sig en fjälla kanske, en mätress eller hustru, hylla livets liv med en Livsmoder av det frodigare slaget... ja... men kanske först kriga till sig lite pengar och skaffa sig ett hus och en gård, ett herresäte... och sen ge sig ut på friarstråt... Mycket att göra, men innan det stannar jag till här på min väg, min livsväg; jag stannar och njuter av utsikten.

Hovklapper upphör, hönskacklet blir starkare.

Riddaren: En så tjusig utsikt, en lantlig nejd under solens sken. Ja minsann... och där ligger en by, gårdar omgivna av lummiga träd och med betande kor på en äng. Påminner om byn där vi rastade, Gibi och jag, när vi mött Fan men innan vi började leta Graalen. Ta mig tusan, det är samma by! Ja det är det – så jag rider väl dit.

Hovklapper, råmande kor; ljud när riddaren stiger av hästen, öppnar dörren och går in på krogen.

Riddaren: Jodå, samma krog: snidade stolar, lackerade bänkar och bord. Och där sitter en gammal man med långt, vitt skägg... vänta, det är ju Den vise mannen! Jag går fram till ’en.

(Fotsteg på trägolv.)

Riddaren: Vise man, god dag.

Vis man: God dag, Svarte riddare. Slå dig ner.

Riddaren: Tack. (*Skrap av stol mot trägolv.*) Så du är ute och går? Sitter på krogen som omväxling?

Vis man: Jag tar bara igen mig. Och dricker lite buljong. Har annars varit och bunkrat mjöl och te.

Riddare: Aha, du sa det när vi träffades nyss: du gick hit för att bunkra ibland.

Vis man: Annars då? Fann du Graal?

Riddaren: Jodå, och jag gav den till Fan. Och så fick vi en ny Fan när den förste for till himlen.

Vis man: Således inget paradiset i första taget. Människan kan fortfarande förledas av Fan eller hon kan välja Guds vägar. Det är upp till henne!

Riddaren: Åter förförs jag av din talekonst. Borde du inte passa på och predika när du nu är nere i byn?

Vis man: Nej, det finns ju tjänstemän för sånt. Präster. De har betalt för att predika. Jag lämnar det till dem. Jag ser snarast fram emot att återvända till min ljuvliga eremitboning.

Riddaren: Jag förstår. Men se, där har vi ju ägaren. (*högt:*) Värden! Gamle värdshusvärd, kul att se dig!

Värden: Den Svarte Riddaren, hej på dej du...

Riddaren: ”Se inte så rädd ut, jag ska inte äta opp er!” Ha-ha-ha...

Värden: Och du verkar uppåt...

Riddaren: Ja, kanske det. Jag har hittat Den heliga Graal och gett den till Fan, så jag förtjänar lite vila...

Värden: Jaså, jaha, säger du det? Så du letade verkligen Graalen? Och fann den? Och gav till...?

Riddaren: Tro det om du vill, men jag gav den till Fan. Men av karmiska, nej viljemässiga skäl hände inte så mycket, annat än att Fan for till himlen och vi fick en ny Fan. Så var inte orolig lille småborgare, du kan fortsätta med din vardag så länge du vill. Sol går upp och sol går ner och kommer fortsätta att göra det... Världen består, världen som är vår vilja och föreställning.

Värden: Så världen består? Åh, så skönt... Jag kan fortsätta grilla kött och baka bröd, gräla på kökspojken och låta mig hunsas av min fru. Jag var lite orolig ett tag, trodde att din quest skulle förändra världen. Men Fan for till himlen?

Riddaren: Och togs till nåder av Gud Fader vad det verkade.

Värden: Märkligt må jag säga, mycket märkligt... Men du, du kan väl njuta krigarens vila numera, efter allt du gjort...

Riddaren: Eller bara vila, vanlig mänsklig vila. Ta det lugnt och koppla av ett tag. Ta ett stopp öl och en bit mat. Vad har du på menyn?

Värden: Kött och bröd och öl som vanligt...

Riddaren: Det låter utmärkt. Annars är det full fart, eller?

Värden: Jodå, från gryning till skymning. Massor av gäster, massor att stå i. Men det är väl så det ska vara, antar jag... Och min maka är mig som alltid huld. Jag återkommer.

Riddaren (*för sig själv*): Ja, det är så det ska vara. Full fart, något att syssla med. Något att drömma om, en bit mat och en stunds vila. Hur var det han skrev, diktaren? ”Vi sitter gärna

ner och äter, och undrar hur länge det ska vara oss berett en plats vid bordet. Ty jorden är skön...” Ja, jorden är skön – och där kommer värden med min mat, snabbt som alltid. (*Till värden:*) Tack för det min herre!

Ljud av tallrik och bågare som ställs på bord.

Värden: Tacka inte mig, tacka Gud!

Riddaren: Tack gode Gud för maten! (*För sig själv:*) Och där försvann han igen... ja... han har väl mycket att stå i... så vad återstår för mig då...

Vis man: Du är rik!

Riddaren: Va, är du kvar?

Vis man: Ibland har jag en förmåga att verka osynlig. Jodå, jag är kvar.

Riddaren: Så vad ska jag göra då? Vad ska jag ta mig till med mitt liv? Vad finns det nu att leva för när man utfört Uppdragens Uppdrag, att finna Den Heliga Graal, och krigarlivet inte kommer att leda nån vart. Jag kommer aldrig att få dö i strid.

Vis man: Nähä... Och eremit vill du väl inte bli, läsa böcker och bli smart...

Riddare: Nej, jag är en handlingens man. Vill göra saker.

Vis man: Du är riddare, krigsman. I så fall: se då till att vara *en bra krigare*, bli inte en barbar och våldverkare. Det är allt jag kan säga. Ta inte ut oskäligen lönn, plundra inte och skydda kvinnor och barn.

Riddaren: Det var ett bra råd, tack!

Vis man: Ingen orsak. Men om du ursäktar, nu måste jag ge mig av. Bort i skogen till min stuga och mina böcker och min Gud. Farväl, Svarte Riddare.

Riddaren: Farväl, farvädel, faderväl.

Scen 9. Kvinnan

Hovklapper: Den Svarte Riddaren rider över en slätt i skymningen.

Riddaren: Jaha, så har man lämnat krogen och är på väg igen, alltid på väg... det var kul att möta Den vise mannen och värdshusvärden igen... men de återvände till sitt och jag måste åter till mitt, det vill säga till Tomma Intet, till vägen utan slut, till ett liv som kringvandrande legosoldat. Najs... Så allt jag kan göra är att rida in i solnedgången och sjunga "En ensam cowboy":

En ensam cowboy, ba-du-ba-du,

En ensam cowboy, ba-du-ba-du...

Fin låt. Och här borde egentligen pjäsen sluta men något säger mig att det fattas något, en hjärtevärmade epilög som knyter ihop allt... nåväl, här är den, denna epilög... jag rider över en slätt i solnedgången, och allt är lite vemodigt... men jag får väl "försöka leva", som Döden sa... och se till att vara en bra soldat istället för en dålig, som Den vise mannen sa... ja... Följ Himlens vägar istället för Helvetets, låta viljan styra, låta viljan vilja det goda, för något annat kan den inte vilja, då är det inte vilja, då är det begär... Det där lät smart förresten, vem har sagt det? Kanske var det jag själv som kom på det nu, som genom en ingivelse.

(Hovklapper från Riddarens häst.)

Men se där, vad är det? Ett bylte ligger intill vägen. Det ser ut som en människa. Jag stannar.

(Hovklappret upphör.)

Riddaren: Hallå, vem är du? Mår du bra?

Människan/kvinnan: Va? Ja... eller snarare nej.

Riddaren: Men det är ju du! Kvinnan från Graalsborgen.

Kvinnan: Ja...

Riddaren: Så vad hände med din vän? Den unge man som var med dig i vakandet över kungen?

Kvinnan: Han? Han gav sig av till ett munkkloster, när nu kungen var död och vi begravt honom. Jag följde med till detta kloster men släpptes inte in, det var ju för munkar bara...

Riddaren: Åhå? Men har du inte hittat nåt nunnekloster då?

Kvinnan: "Ett nunnekloster? Det skulle just smaka det!" Skämt åsido: jag har sökt men inte funnit nåt – och vet inte ens om jag vill det.

Riddaren: Men det är nog bästa stället för dig så länge. Du kan få beskydd där.

Kvinnan: Jaha. Men tills dess kan väl du beskydda mig, Svarte Riddare...?

Riddaren: Jag? Hur kan du tro det, lita på att jag skulle beskydda mig? Vet du inte vad en Svarta Riddare är?

Kvinnan: Jag har hört att de är "män av ett hårdare sinnelag, men ännu inga barbarer".

Riddaren (*för sig själv*): Sant, det sa Djävulen också. Och så har man fått ett kvinns på halsen också, perfekt... å andra sidan kanske detta är det Livets liv jag tänkt på, kvinnan som symbol för livet; ja det var nog bra att jag tog med den här epilogen trots allt. (*Till kvinnan:*) Du har rätt, jag är ingen barbar. Du kan känna dig trygg hos mig. Jag ska beskydda dig, ädla jungfru! Jag ska plocka upp dig ur ditt elände.

(Ljudet av riddaren som kliver ner från hästen.)

Riddaren: Så ja, nu lyfter jag upp dig min sköna – eller ska jag kanske säga ”min syster” för att hålla på formerna?

Kvinnan: Säg vad du vill men mitt namn är Filomena.

Riddaren: Filomena, gott. Kan du resa dig?

Kvinnan: Visst, jag är bara lite svag.

Riddaren: Jag ska ge dig lite vatten... så där ja. Nu hjälper jag dig upp i sadeln – så där *(lämplig ljudeffekt)* – och nu kliver jag själv upp, ta tag, bra, nu sitter vi båda bra. Hoppla, pålle! *(Hovklapper.)*

Kvinnan: Så vart för du mig, riddare?

Riddaren: Till ett kloster – eller till altaret. Vi får se.

Hovklapper, efterhand blandat med fågelkvitter.

SLUT

RIDDAREN, DJÄVULEN OCH DÖDEN (kort version)

Dramatis personae

Thomas, Den Svarte Riddaren

Gibichungen, hans vapendragare

Djävulen

Malemyr, hans adjutant

En värdshusvärd

Döden

En ung man som vakar vid Graalskungens säng

En ung kvinna med dito syssla

Scen 1. En skogsglänta

Två legosoldater språkandes i en glänta, sittandes på fällda träd kring en lägereld. Den ene är en traditionell hjältetyp, THOMAS, och den andre, GIBI, är en typisk sidekick.

Gibi (*putsande sitt vapen med en trasa*): Tror du vi kan få någon lönande tjänst snart?

Thomas (*petandes naglarna med en kniv*): Kanske.

Gibi: "Kanske"? Kan du inte ge mig ett bättre svar du gamle knekt, du Svarte riddare...? Du gamle järnätare som jag slagit följe med i så många år, från krig till krig, från slagfält till slagfält...?

Thomas: Vad var frågan då?

Gibi: Kan vi inte få någon lönande tjänst snart? Något krig som ger oss *massor av stålars...*?

Thomas: Jag vet inte det jag. Har vi det inte bra i denna glänta med sina grönskande träd, sin värmande sol och sin fågelsång?

Gibi: Jodå, förvisso. Men du förstår vad jag menar: förr eller senare tar vårt guld slut, och då måste vi finna en ny herre att slåss under.

Thomas: Visst ska vi hitta ett nytt krig och en ny tjänst om ett tag. Men varför måste den vara lönande? Kan du svara mig det du gamle Gibichung, du hjärtevärmande *sidekick* som varje hjälte har vid sin sida...? Du jordnära kaippare i brokiga kläder, så kontrasterande mot mitt svarta harnesk... Jag menar, varför detta snack om lönande tjänst; är inte striden sin egen belöning?

Gibi: Det där har jag aldrig förstått. Jag strider *för* något, vare sig det är gods och guld, vin och kvinnor, ära och berömmelse. Du däremot tycks nöja dig med striden i sig. Det är för mig absurt.

Thomas (*lägger ifrån sig kniven*): Men du förstår inte. Jag älskar att strida helt enkelt. Jag till och med drömmer om att dö i strid, gör inte du det?

De avbryts av att två figurer gör entré, DJÄVULEN och dennes adjutant MALEMYR. Den senare har en nyckel av guld i en halskedja.

Malemyr (*bugar*): Ärade krigsmän! Låt mig presentera Djävulen (*denne bugar*) och mig själv, hans adjutant.

Thomas (*nickar*): Angenämt. Jag är Thomas, Den Svarte Riddaren och detta är Gibi, min kamrat. Slå er ner vetja (*slår ut med handen*)!

Djävulen (*sätter sig jämte sin adjutant*): Tack. Och du är verkligen Den Svarte Riddaren, du

bär syn för sägen: klädd i svart från topp till tå.

Thomas: Jomennisst. Men du som djävul däremot överraskar mig, du ser högst presentabel ut ...

Djävulen: Tack, jag förstod nog piken även om den var fin...

Thomas: Nej, jag menar inte så... Jag menar bara att som du går klädd här i slängkappa och allt så ser du högst mänsklig ut. Var är bockfoten, hornen och allt det där sataniska man ser på målningar?

Djävulen: Det? Ack, men vet du inte att Fan har många skepnader: som orm, som student, som tjusig herre som jag är nu och så vidare...

Thomas: Jag förstår.

Djävulen: Så var glad att jag inte visar mig som demon med allt vad där tillhör...

Thomas: Okej, jag ger mig!

Djävulen: Tack för det.

Thomas: Så vad bringar dig till min sida?

Djävulen: Jag? Idag? Jovisst ja, jag hade ju ett ärende – och det är som så alltså, att jag vill att du finner den heliga Graal åt mig.

Thomas: Jaså, varför jag?

Djävulen: För att du är en tapper man. En äventyrare som gillar utmaningar.

Thomas. Det är jag kanske. Men bör det inte i fall som dessa vara en person ”utan tadel och utan fruktan”. *Sans peur et sans reproche*, du vet. Och utan fruktan är jag nog men knappast

utan tadel. Svart riddare, *remember...*

Djävulen: Hmm, *good point...* Men jag har bett många ädla krigare utföra dådet, men ingen har lyckats. De tycks sakna det där lilla extra, den där – om uttrycket tillåts – djävlaranamma som behövs. Du är mitt sista hopp, Svarte Riddare. Du är visserligen inget ideal men heller ingen blodsugare. Du är som ”kopparålderns folk” hos Ovidius: ”Män av ett hårdare sinnelag, men ännu inga barbarer”...

Thomas: Snyggt... Men vad ska du ha Graalen till då?

Djävulen: Jag ska ta den med mig till himlen för att få förlåtelse av min far.

Thomas: Menar på...

Djävulen: Gud.

Thomas: Så Gud är din fader?

Djävulen: Javisst.

Thomas: Och du har tröttnat på alltsammans? På tillvarons spel, *samsâras* flöde?

Djävulen: Ja. Jag vill tillbaka till himlen. Med kalken med blodet av min bror som försoningsgåva. Du hörde rätt, han är min bror; vi skapades båda av Gud fader, arla i urtid, men jag valde Mörkret och han valde Ljuset.

Thomas: Men är inte Jesus Guds *enfödde* son?

Djävulen: Nej, det är en missuppfattning. Vi har båda syskon ska du veta, Ljusänglar och Mörkeränglar. Jag slängdes ut ur himlen efter ett uppror, och har sedan dess bittert krigat mot Gud och Jesus och hans bröder och systrar. För att vara exakt så var jag Guds förstfödde son, och jag hade ett antal syskon – och sedan kom Kristus med sina syskon, de strålande Elohim. Men strunt i detaljerna nu – för vad det handlar om är att jag vill sluta fred, återvända till

fadershuset!

Thomas (*sneglandes på Malemyr som börjat visa en sur min*): Vad är det med dig då, djävulsadjutant?

Malemyr: Med mig? Förstår du inte? Om vår Lucifer här återvänder till himlen blir jag ju arbetslös. I värsta fall upphör världen att existera! Alla emanationer, allt som är skapat återgår till sin urkälla, som är Gud i sin tomhetsaspekt, Logos.

Thomas: Men det är väl bra...?

Malemyr: Är det? Vill *du* att jorden slutar finnas till, att allt skapat dras med upp till himlen i en våg av eufori? I en salig kommunion, en glorifierad *involution*? Så att även du blir en salig ande som återvänder till himlen...?

Thomas: Hmm, kanske inte. Jag är nog inte redo för frälsning än.

Djävulen (*bryter in*): Men tänker du utföra uppdraget då? Det där som vi talade om?

Thomas: Jodå. Men jag ska göra det på mina egna villkor när jag får tid. Och någon betalning behöver jag inte.

Djävulen: Varför det?

Thomas: Jag vill vara fri, vill inte vara ”a Knight In Satan’s Service” – KISS. Uppdraget, äventyret och utmaningen i sig är belöning nog.

Djävulen: Nåväl, bara du utför uppdraget är jag nöjd. Och med det är vi väl klara här då, ingen idé att sitta här och slöa när så mycken djävulskap väntar på att göras! Nej skämt åsido, jag ska bara vänta – men inte här. Så farväl då mina knektar, vi ses när vi råkas!

(*Djävulen med adjutant reser sig och går.*)

Thomas och Gibi (*unison*): Farväl...

Gibi: Jaha, där försvann dom. Men varför tog du inte betalt? För uppdraget du ska utföra?

Thomas (*tar upp kniven igen och petar naglarna*): Jag vill vara fri och obunden, jag jobbar som jag vill och när jag vill. Och uppdraget blir som sagt sin egen belöning.

Gibi: Liksom striden är sin egen belöning. Ja ja, jag fattar...

Scenmörker.

Scen 2. En bykrog

En bardisk med några bord. Gibi och Thomas kommer in på scenen.

Gibi: Ska bli gott med ett stopp öl! Och kanske en bit mat. Det behöver man när man färdas. Snart ska vi väl komma till något slagfält som du lovat, komma till någon ny herre som tar oss i sin tjänst. Du var visst inte så snar om att finna den där Graalen...?

Thomas: En sak i taget. Vi kan behöva lite frisk vapenväxling innan vi ger oss i kast med Graalsökandet.

Gibi: Det låter bra för mig.

De sätter sig vid ett bord. Värden, mannen vid bardisken, anländer.

Värden: Välkomna mina herrar, krigsmän och knektar! Det bästa för er, givetvis, så vad får

det lov att vara?

Thomas: Jag ska nog bara ha lite soppa.

Gibi: Men alltså, kan vi inte ta lite mer? Lite kött och bröd, lite...

Thomas: Ta vad du vill, men jag ska bara ha soppa.

Gibi: Då tar jag kött och bröd! Och ett stop öl!

Thomas: Ett stop öl till mig med.

Värden: Ska ske, ska ske... *(Han avlägsnar sig och återkommer strax med en bricka med två stop, kött och bröd och soppa som han dukar fram.)*

Thomas: Det gick fort!

Värden: Javisst, allt fanns klart på spisen.

Thomas: Så det är full fart här?

Värden: Jodå, det kan man säga. Ingen rast och ingen ro. Upp på morgon och tända i spisen, ut i köttboden och stycka, hålla koll på kökspojken, få skäll av frugan och sedan alla gäster. Nej Gud sig förbarme...

Gibi: Stressigt va? Så du kanske vill lämna allt och följa med oss ut i krig?

Värden: Nej Gud förbjud! Riskera att dö och såras, hugaligen... Då lever jag hellre som toffelhjälte här i evigheters evighet. Trygghet, mat och husrum, det är min melodi – och fy för att leva på resande fot, dra från slagfält till slagfält. Ni får ursäkta men jag blir nog här.

Mörker.

Scen 3. Ett slagfält

Thomas och Gibi har, som de legosoldater de är, tagit värvning i en armé och hamnat i ett fältslag. I stridens vimmel har de skilts åt; Thomas å sin sida fäktas men faller omkull och blir liggande, lätt sårad i armen. Han ser hur DÖDEN, lie i hand, kommer och hämtar några själar som stupat.

Thomas (*liggandes på marken, gripandes tag i Dödens kåpa*): Bäste herr Död, kan du inte ta med mig också?

Döden (*vänder sig mot honom och fäller ner hättan*): Va? Vem är du?

Thomas: Thomas.

Döden (*stryker sig om hakan och funderar*): Ridder Thomas, hmm, få se... nej det går inte, du lever ju och ska inte dö än på ett tag. Men det är väl okej?

Thomas: Nej, det är det inte. Jag är en sån där som lever för att strida och strider för att leva. Jag vill dö i strid som varje sann krigsman.

Döden (*sätter sig bredvid Thomas, lägger ifrån sig sin lie*): Jaså, jaha, jag förstår. Men din tid är ännu inte kommen. Har du förresten inte ett uppdrag att utföra? Jag hörde något glunkas om Den Heliga Graal...

Thomas: Hur vet du det?

Döden: Jag är ett övernaturligt väsen som vet allt.

Thomas: Åhå.

Döden: Men säg mig, soldat, om du hittar Graalen och ger den till Djävulen – blir inte skapelsen omintetgjord då? Återgår inte allt till himlen då så att säga?

Thomas: Det vet jag inte. Och det bekymrar mig inte nu, för jag lever bara här och nu. Jag vill utföra uppdraget för att jag gillar utmaningar. Men du då, vad angår det hela dig?

Döden: Jo, om djävulen kommer till himlen med sin skatt, förlåts av Vår Herre – då återlöses ju hela skapelsen, allt återförs till himmelen, hela samsåras flöde upphör och jag blir arbetslös.

Thomas. Jag förstår, men jag kan inte ta hänsyn till det. Du får skola om dig till ljusängel och Elohim.

Döden: Sällan. Men du djälv då, din höga önskan att få dö i strid, den torde omintetgöras om historien upphör...

Thomas: Kanske det. Men nu orkar jag inte dividera längre; jag är en handlingens man, ingen filosof. Måste få det här såret tillsett. Farväl, Död.

Döden: Farväl, soldat.

Döden ger sig av med själar av stupade krigare i släptåg. Mörker.

Scen 4. En sal i en riddarborg

Thomas med bandage kring armen (han blev ju lätt sårad där i slaget) och Gibi approcherar en sal där en man ligger sjuk, med en ung kvinna sittande invid sängen. En ung man står intill. På ett bord står en stor grön ädelsten med lysande rött inre: Den Heliga Graal, kalken med Kristi blod som förvandlats till en smaragd med rubinrött inre.

Thomas: Nu har vi letat all världen kring efter Graalsborgen, frågat ut eremiter, läst inskriptioner och slagit i gåtfulla böcker – och nu tror jag vi är framme!

Gibi (*efter att ha kastat ett getöga på salen*): Det verkar så, vi tycks ha funnit det vi sökte, så jag tar en liten promenad. Ropa om du vill mig något.

Thomas nickar och Gibi går iväg i slottet, bort från salen. Thomas åter drar sitt svärd, betraktar scenen något ögonblick, går lugnt fram till sjukbädden och stöter bladet i bröstet på den gamle, som rosslar till och dör med en suck av lättnad. Så hämtar Thomas Graalen och ska till att gå.

Ung man: Men varför gjorde du så? Dödade vår käre kung?

Thomas: Er sjuke kung, snarare. ”Det är kärringatröst kvida och lida, man måste det onda med goda råd och dåd bortskaffa” som Gösta sa. Er kung verkade snarast nöjd att jag gjorde slut på hans plågor; han fick stupa i strid kan man säga!

Ung man: Men vi gillade så att sitta här och oja och sucka –

Thomas: Men det är slut med det nu. Jag säger som Cromwell sa till Det Långa Parlamentet: ”Ni har suttit alltför länge här för det goda ni kan ha gjort. Gå, säger jag, och låt oss slippa er. I Guds namn, gå!”

Ung kvinna: Men nu citerade du ju snarare Leo Amery i underhuset 1940, när han *anspelade* på Cromwell.

Ung man: Just det. Cromwell på sin tid sa ju saker i stil med ”let us be done with you, you rouges” och annat. Hans tal var mycket mer utstuderat än det där lilla du återgav.

Thomas: Ja ja, må så vara. Men hur som helst har jag gjort slut på scenen, och nu tar jag er Graal för högre syften.

Ung man: Vilka då?

Thomas: Jag ska ge den till Djävulen så att han kan försonas med Gud fader.

Ung man: Det var ett gott skäl, må jag säga. Än vi då, vad ska vi göra?

Thomas: Begrav er kung.

Thomas tar Graalen och lämnar salen, och på väg ut möter han Gibi med en säck över axeln. Denne visar upp de skatter han plundrat i slottet, guld och ädla stenar. Exeunt – mörker.

Scen 5. Skogsläntan

Gläntan från Scen 1, nu med Djävulen och Malemyr sittandes vid lägerelden. Thomas och Gibi gör entré.

Thomas: Var hälsad, Djävul.

Djävulen (*reser sig*): Var hälsad, soldat.

Thomas tar av sig sin ränsel, tar ut Graalen och överräcker den till fan. Samtidigt sätter sig Gibi bredvid Malemyr.

Thomas: Som utlovat – Den Heliga Graal!

Djävulen (*tar emot gåvan och sätter sig igen, gör en gest åt den andre att slå sig ner*): Man tackar. Var fann du den?

Thomas (*sätter sig*): I Graalsborgen.

Djävulen: *I see*. Inga svårigheter?

Thomas: Nej. Jag kom in där och fick se en man och en kvinna vid bädden hos en sjuk kung. Det hela verkade osunt, skulle väl på sin höjd passa för en Wagneropera. Jag tyckte att jag hade bättre användning för Graalen, så jag beslutade mig för att göra slut på kungens lidanden, göra slut på hela scenen.

Djävulen: Gjorde du det då?

Thomas: Jodå, inga skrupler.

Djävulen: Bra, det var det där med djävlaranamma jag talade om...

Djävulen betraktar sin gåva och börjar förändras av den, påverkas till det bättre; han antar minen hos en botfärdig ängel. Han börjar lätta från marken och försvinner upp i himlaljus till harpospel och änglakörer. Malemyr, Gibi och Thomas ser förstummade på, men den siste hämtar sig snabbt och antar sitt sedvanliga stenansikte.

Thomas: Det verkar som om inget hände...

Malemyr: Inget?

Thomas: Jorden försvann inte, det blev ingen allmän återlösning. Skapelsen återgick inte till sitt ursprung, till Gud och Logos. Det var bara Djävulen som fick komma hem till fadershuset, vad det verkar.

Malemyr (*funderar ett tag, utbrister så*): Javisst, nu förstår jag! ”Den som inte vill bli frälst, kan inte bli frälst” som Buddha sa. Vi, du och jag och hela skapelsen, vi var inte redo för frälsning, alltså blev vi kvar här. Världen bestod, jämmerdalen förblir. Djävulen frälstes för att han ville det men vi andra höll emot, vi drogs inte med i uppåtrörelsen. Alltså bestod världen, denna jämmerdal – eftersom vi ville det. Gud har visst gett oss fri vilja.

Thomas: Så är det nog.

Malemyr: Och jag finns kvar här i jordens nejder och jag har nyckeln till helvetet...

Han visar upp den guldnyckel han alltjämt bär om halsen.

Malemyr: ... alltså kan jag bli den nye djävulen!

Thomas: Jag kan väl inte hindra dig.

Malemyr: Så jag kanske borde ordna med min föregångares affärer. Du hämtade Graalen åt honom, men ville inte ha någon betalning för 'et?

Thomas: Stämmer.

Malemyr: Men en liten dusör kan väl inte skada...?

Thomas: Tack, men nej tack. Inga djävulspengar för min del.

Malemyr: På så vis. Men kan man inte locka dig med annat, som adjutanssysslan som nu är ledig? Hög lön och fri tillgång till tortyrkammare och nöjeskabinett. Jag kan ge dig helvetets nycklar!

Gibi (*bryter in*): Jag kan ta tjänsten. Jag kan bli din adjutant.

Thomas och Malemyr (*unison*): Du?!?

Gibi: Ja, jag! Jag är rask och duglig, väl förfaren i alla färdigheter. Medan vi var i Graalsborgen passade jag till exempel på att plundra lite skatter...

Han visar upp säcken med guld och ädelstenar.

Malemyr (*skiner upp*): Du är min man! Och som min adjutant ska jag löna dig väl, du ska få tillgång till skatter du aldrig kunnat ana. Du är anställd.

Malemyr och Gibi reser sig; den förre ger nyckeln till den senare som hänger den om halsen.

Gibi (*till Thomas*): Jag gissar att detta blir vårt avsked. Vi har delat vått och torrt, men jag måste följa Manemyr nu, jag menar Djävulen. Äntligen en lukrativ syssla!

Thomas (*reser sig och omfamnar sin gamla vapendragare*): Ja visst, jag förstår. Ha det så bra, gamle knekt!

Gibi: Tack. Men kom till helevetet och hälsa på nån dag, om du har vägarna förbi.

Malemyr: Ja, gör det!

Thomas tar farväl, skakar hand med Malemyr. Denne och Gibi ska till att gå, då den sistnämnde minns säcken med guld och rusar tillbaks för att ta den, hejar på Thomas och följer Malemyr ut från scenen. Thomas sätter sig ånyo och böjer sig ner över eldstaden för att göra upp en brasa; han tänder en tändsticka som flamlar upp, följt av scenmörker.

Scen 6. En ödemark

Intill ett träd står Döden lutad på sin lie, glömsk av omvärlden. Bredvid trädet en sten.

Thomas gör entré på scenen.

Döden (*hejdar sig, skiner upp*): Riddar Thomas! Så du är ute och går?

Thomas (*stannar upp*): Javisst; hej på dig, broder.

Döden: Så du är "in between jobs" som vanligt? På väg från ett slag till ett annat?

Thomas: Det kan man säga. Och jag gissar att du inte är här för att ta mig med.

Döden: Nej o nej. Står bara och tar igen mig lite.

Thomas: Jag förstår.

Döden: Så hur gick det med Graalen? Inget särskilt kan ha hänt, eller hur?

Thomas: Nej, du har rätt. Djävulen återlöstes, men inte resten av skapelsen. Vi fick till och med en ny Djävul på köpet. Om det kan man tycka vad man vill. Men kontentan av det hela tycks vara att du och jag kan fortsätta med det vi alltid gjort? Kul va?

Döden: jodå, det gläder mig. Annars?

Thomas: Annars så skulle jag åter vilja be om att få dö, om inte nu så senare. Jag menar är det inte dags snart, att jag får dö en härlig hjältedöd mitt i någon blodig drabbning?

Döden: Det sa du ju häromsistens också. Kan du inte ta och förklara för mig *varför* detta är så viktigt för dig?

Thomas (*ställer ifrån sig vapnet, sätter sig på stenen*): Varför? Tja, man vill dö då man känner sig på topp helt enkelt, gå under med flygande fanor och klingande spel. Man vill dö där man känner sig hemma, och allt jag gjort i livet har syftat till att bli en ypperlig soldat. Jag lever bara när jag strider, alltså vill jag dö i strid. Det är inte konstigare än att en skådespelares önskedöd är på scenen, och att en diktares önskedöd är när han håller på att dikta, just när han kommit på en oslagbar formulering.

Döden: Det var en värtalig bön om att få dö, må jag säga. Men jag säger åter nej, efter att ha rannsakat mina virtuella dokument. Jag kan säga dig än mer: du kommer *aldrig* att få dö i strid. Känns tungt, va?

Thomas: Mycket tungt. Vad har jag då att leva för?

Döden: Tja, du kan väl leva för att – leva? Att strida är inte allt här i världen.

Thomas: Nej, kanske inte det.

Döden: Jag kan avslöja en sak till: när man dör återföds man. *Morientes nascendur*.

Thomas: Vadå? Hurdå?

Döden: Man återföds till ett nytt liv på jorden. Kraften i din så kallade karma alstrar en ny kropp men med samma själ. Dock utan minne av det föregående livet.

Thomas: Så intressant.

Döden: Ja, visst är det. För övrigt var det kraften i världens samlade karma som gjorde att världen inte återlöstes när Djävulen for till himlen. Jo, jag känner till denna episod, jag är som antytts allvetande.

Thomas: Men varför frågade du mig då hur det gick med Graalen då vi möttes.

Döden: Jag ville bara vara artig. Vi är ju gamla bekanta.

Thomas: Jag förstår. Nå, vad sa du? Karma gjorde att skapelsen inte anträdde himlafärden tillsammans med Fan?

Döden: Ackurat. Men djävulens karma tillät honom att komma hem.

Thomas: Och min karma då? Vad kan jag vänta mig av den?

Döden: Den kanske innebär att du återföds som soldat.

Thomas. Härligt...! Fast jag fick ju inte dö i strid sa du, så då blev det ju lite poänglöst. Jag får väl se fram emot en så kallad naturlig död, igen och igen...

*Thomas döljer ansiktet i händerna. Döden ska till att klappa honom på axeln men hejdar sig.
Thomas ser åter upp.*

Thomas: Så vad ska jag göra? Vad ska jag göra av mitt liv, ja framför allt detta liv? Vad ska jag ta mig till?

Döden: Onekligen en gåta. Men jag har ett förslag: du får pröva dig på detta med att *leva*.
Försök leva, som Valéry sa! Försök!

Döden tar farväl, lämnar scenen åt vänster. Thomas sitter kvar på gärsgården och funderar ett slag, sedan hoppar han ner, tar sitt vapen och går ut till höger. Mörker.

SLUT

Författarens kommentar

Titeln på denna pjäs är ”Riddaren, djävulen och döden”. Dock är jag medveten om att hästar inte gör sig så bra på scenen och riddare i rustning som går till fots ser lite löjligt ut. Därför borde kanske titeln på denna pjäs vara ”Soldaten, Djävulen och Döden”. En viss känsla av tidlöshet finns förvisso här, det är inte samma medeltidsaktiga feeling här som i radioversionen och novellen. Men huvudpersonen Thomas tituleras ”riddare” – nåväl.

Skulle någon regissör välja att låta denne Thomas gå klädd i rustning är han så klart fri att göra detta: harnesk och benskenor, plåtklädda armar och hjälm med visir. Thomas kan då tituleras ”riddare” istället för ”soldat”.

Annars kan han förstås få vara soldat, och historiskt sett torde alltifrån medeltida fotsoldat till, säg, soldat cirka anno 1700 gå an. Varför? Jo, han har bevisligen ett svärd som han nyttjar i scen 3, dödar Graalskungen med, och fram till 1700 bar soldater svärd/värja. Därefter ersatte bajonetten svärdet. Men visst kan man även ha honom som 1800-talssoldat med värja om livet.

AMAZONER

Pjäsa i sju scener

*Det är valkyrian som vet, amazonen som anar,
att blod ska utgutas här i natt...*

– sagt av Catolyn Corvers i denna pjäs

Personer

Catolyn, kadett

Annika, -"-

Rickard, -"-

Joel, -"-

Dageleven

Dagbefälet (DB:n)

Scen 1: Efter kvällsuppställningen

Scenen är ett logement. Tre väggar för typisk scenbild à la tittskåp: på mittenväggen en dörr och på varje sida om mittgången en säng med en pall och ett skåp. Framme till höger ett fönster med ett bord och fyra stolar/enklare fåtöljer.

Ljus: in genom fönstret, varmt kvällsljus från nedgående sol. Inga lampor är tända i logementet, men för det följande kan sägas att det finns en taklampa/lysrör med kallt vitt ljus samt en lampa till vardera sängen med varmare gult ljus.

Man hör en röst, en officer som talar till de uppställda kadetterna i korridoren utanför:

Röst: Befälselever! Ni har en tung vecka bakom er, den första i er utbildning till officerare i svenska armén. Ni har lärt er gå, stå och tala, ni har lärt er utrustningen och ni har bekantat er med era vapen. Utbildningen fortsätter imorgon lördag med lite fys och SoldU, men ikväll har ni ledigt. Vi vill ju inte ta kål på er. Ni är lediga men har kompaniförbud, får inte lämna regementet. Vi vill ju inte att ni ska skövla stan, haha... - Höger vänster om (*på vilket kommando eleverna antas ställa sig i givakt*) – marsch! (*Eleverna stampar med vänster fot i golvet; sedan tänks leden lösas upp. Dörren öppnas till logementet, strömbrytaren till taklampan slås på och in på scenen träder våra huvudpersoner. Det är två kvinnliga befälselever, den ena med kort, mörkt hår (CATOLYN), den andra blond med frisyren i hästsvans (ANNIKA). Båda är klädda i svenska arméns camouflauniform (= "m/90"). Man gör entré på sitt privata tvåmanslogement;. Annika tar till vänster, sätter sig på pallen, tar av sig kängorna, fältmössan och vapenrocken och slänger sig på sin säng. Catolyn tar till höger, öppnar sitt skåp och tar av sig mössa och vapenrock, samt tar fram sin AK 5:a och en putsduk. Hon går bort till bordet där hon sätter sig och börjar putsa.*

Annika: Ah mäh, va gör 'u? Vi är ju lediga!

Catolyn: Just det, vi är lediga. Då ska man vårda utrustningen.

Annika (*höjer händerna liksom mot himlen*): "Ge mig styrka!" Har du inte nog av militärgrejer för nu, va? Koppla av vettja'. Vi har kört hårt i en vecka här, fått veta en massa och till och med lärt oss skjuta. Och vapenvård har vi redan gjort.

Catolyn: Det hindrar inte att man ser över grejerna en extra gång. Ditt vapen är din bästa vän, tänk på det.

Annika: Jo de har sagt det, jag hörde det. Jag är väl inte döv heller. Jag är lika bra befälselev som du.

Catolyn: Jodå, det är du visst det, det vet jag kära du.

Annika: Men koppla av din första lediga kväll åtminstone. Vi har haft kvällstjänst ända sedan vi ryckte in här. Officer blir man inte på en dag, det tar sin tid. Och i den tiden ingår vila. Det finns säkert något i SoldF som säger: ”vila är av nöden för att soldaten ska lösa sin uppgift”...

Catolyn: Vet du, jag älskar våra små gnabb. När ska vi gifta oss?

Annika (*ironiskt*): Så fort vi tagit examen, fått våra fänriksstärnor och tjänat framgångsrikt i utlandsstyrkan...

Catolyn (allvarligt): Så du vill tjäna i utlandsstyrkan? Gå i FN-tjänst?

Annika: Vad annars.

Catolyn: Försvara landet.

Annika: Va?

Catolyn: Om du inte gör utlandstjänst kan du ju bereda dig på att *försvara landet*. Vi bor fortfarande i Sverige, visste du det?

Annika: Men för att komma nån vart i karriären måste man acceptera utlandstjänst.

Catolyn: Det är vad dom säger. Men internt ses dom som åker utomlands som svikare.

Annika: Va!?!

Catolyn: Det har jag hört i alla fall.

Annika: Svikare, jaha... hos det gamla gardet i så fall. För nya officerare är utlandstjänst ett måste.

Catolyn: Det är nog bara en modenyck.

Annika: Du driver med mig.

Catolyn: Nej. Bara lite. Utlandstjänst är ett bra sätt att få lukta krutrök. Men för en svensk officer måste väl sinnebilderna ändå vara att försvara Sverige. Vem ska annars försvara oss? Brasilien?

Annika: Vi har fred. Och vi har EU, de skyddar oss. Och snart blir det NATO.

Catolyn: Barnsagor. Vakna, ditt sumo...

Annika: Vadå ”sumo”? Då är du ett... ett ufo!

Catolyn: Jag ett ufo? Gärna det: ”the eagle has landed”...

Annika (sätter sig upp i sängen): Nu orkar jag inte med ditt tjabbel längre. Jag ska gå och duscha. Första tjing!

Catolyn: Gärna för mig.

Annika: Jag tog värvning för att bli officer i utlandsstyrkan. Bara det driver mig. Jag ska skydda hjälpsändingar, skydda utsatta folk från banditer och räder. Lotsa mat och mediciner till svältande barn.

Catolyn: Det blir nog bra. Men var beredd på att du kan sättas in i strid också.

Annika: Jaa... det får man väl vara.

Catolyn: Jag kommer att tänka på vad Ehrnroot sa: ”Allt kan hända!”

Annika: Vem?

Catolyn: Adolf Ehrnroot, finsk officer i andra världskriget.

Annika: Var Finland med där?

Catolyn: Javisst, Ryssland anföll dem ju. I vinterkriget. Sedan anföll man Ryssland själva i fortsättningskriget.

Annika: Helt på egen hand?

Catolyn: Nej, man hade hjälp av Tyskland.

Annika: Av nazisterna? Åh fy.

Catolyn: Ja, det var jättehemskt. ”Men när det brinner frågar man inte varifrån brandkåren kommer”...

Annika: Du har alltid ett svar. Och du kan så mycket.

Catolyn: Mycket och mycket... jag vet det jag vet.

Annika: Hur kan du veta så mycket?

Catolyn: Jag har läst tre böcker.

Annika: Vilka då?

Catolyn: Jag bara skämtade, det kanske var mer än tre. Men jag låg vid universitetet ett tag.

Annika: Och läste...?

Catolyn: Lite språk. Och postmodernism, 5 poäng.

Annika: Wow...! Men varför fortsatte du inte?

Catolyn: Jag vet inte. Vilde göra nåt handfast. Nåt ordentligt.

Annika: Som att bli krigarkvinna.

Catolyn: Ja, precis! Jag ska bli krigare. Inget himmel med ”soldat”, ”officer” och allt det där. Man lär sig vapnens bruk, lär sig strida, kriga rent ut sagt, och då är man krigare. Krig på riktigt, sån här krigföring ute i terrängen. Gammal hederlig väpnad strid: känn draget, syrran!

Annika: Vadå ”draget”...?

Catolyn: Asså, du borde läsa ”Eld och rörelse”, där står det allt om det här.

Annika: Vadå, en faktabok?

Catolyn: Nej, bättre upp. Jag blev tipsad om den när jag låg i Uppsala av min guru. Vänta så ska jag hämta den. *Reser sig, går till sitt skåp, låser upp, tar fram en bok, låser och återvänder med den, slänger den på bordet och sätter sig.*

Annika: Jaha, en roman...

Catolyn: Och vilken roman sen! Få se, vad ska vi ta... jo här, hör bara: *(läser högt innantill:)*

Ksp-laddaren matar in ett nytt band i vapnet och anmäler klart till skytten. Eld beordras, spårljuset spelar över fiendens ställningar, och rätt vad det är störtar en avdelning upp från de egna linjerna. Med ett vrål rusar soldaterna uppför sluttningen, eldställning och eld; F. beordrar ksp eld upphör och leder sitt manskap framåt, från grop till grop segar de sig vidare, med understöd fortlöpande lämnat och begärt.

Ska jag fortsätta?

Annika: Va? Ja, varför inte...

Catolyn: Härligt. Men du förstår vad som händer va? Man strider mot en fiende, intar en ställning. Huvudpersonen heter "F", bara F. Sergeant F. Det är mycket gåtfullt, man vet inte vilka arméer det är, det är bara *de egna* mot *fienden*. Jag vet mig aldrig ha läst nåt sånt här tidigare.

Annika: Inte? Men har du inte läst krigsromaner? Det måste finnas massor.

Catolyn: Jo det gör det, men ingen som denna. Den här är liksom... annorlunda. Inget skitsnack. "Cut the crap!" Men nu fortsätter jag (*läser vidare:*)

Från en lämplig plats går ksp:n ånyo i ställning, nu kan fienden fattas av deras eld. Hela tiden nås de själva av eldgivning men den visar på tecken till avmattning – och bakom de framryckande ser man nya kolonner som går upp i luckorna. Med eld och rörelse nedkämpas motståndsfickorna i den halvt mytologiska huvudlinjen; F. söker samband med kompanichefen och erhåller riktlinjer för det fortsatta anfallet: in på djupet av grupperingen, beredd understödja pansarbataljonens operationer.

Vilken poesi va: "In på djupet av grupperingen, beredd understödja pansarbataljonens operationer"... Där har du morgondagens credo min vän. Med eld och rörelse ska fiendens ställningar bekämpas.

Annika: Jag kan tänka mig bättre poesi...

Catolyn: Som vad?

Annika: Tja...:

Den vackraste visan om kärlek
blev aldrig satt på pränt,
den dog i en massgrav i Flandern
med en fattig Parisstudent.

Catolyn: Det var nog synd om honom denne student. Men han var ju tvångsuttagen i kriget, värnpliktig. Du och jag är frivilliga och bör bejaka möjligheten att hamna i strid – väpnad strid, inget hjälpsändartjafs...

Annika: Jaså?

Catolyn: Du fattar ännu inte? Du behöver mer ”Eld och rörelse”. Och nu blir det mer poesi, *poesi i sak* serru. Det är under en ordergivning, kaptenen håller låda, och detta är vad F.

uppfattar av snacket (*läser högt*):

- ... kraftsamlingsriktning... vi avlöser... friska, slagkraftiga trupper... fienden kan inte hålla ut länge till i staden... vi ska i samverkan med... kniptångsmanöver... de har inget flygstöd... förintelseslag... andrahandsmålet och där bortom... riva upp hela hans gruppering... kapa upp fronten här, här och här... nedgöra bitarna en efter en... västra armégruppen går in där, understödd av delar av 56:e pansarkåren... armégrupp öster kraftsamlar där, vilket leder till en kniptångsmanöver i ännu större omfattning... förintelse... seger.

Annika: Oj.

Catolyn: Men det där med ”seger” är ironiskt menat, någon seger vinner man inte. Det är bara strid för stridens egen skull.

Annika: Vadå, ”strid för dess egen skull”? Men det är ju vansinne. Kriget måste ju ha någon mening. Jag tycker den där... vad heter författaren...

Catolyn (*håller upp omslaget och visar*): Lennart Svensson.

Annika: ... den där Svensson verkar lite manisk tycker jag, bara strid och död och inget annat!

Catolyn: Lite manisk är han allt. Men han *propagerar* inte för krig, han bara *skildrar* det. Han skildrar verkligheten, fattaru, rena rama verkligheten! Verklighet för dig, för mig, ja för oss

alla. Även mannen på gatan, den vanlige läsaren. Man skulle önska att fler läste den här, för här får de sig en krigsstory utan pekpinna – och det min vän, det har aldrig hänt förut. Det här är symbolism i rörelse.

Annika: Va...?

Catolyn: Äh, det var bara nåt min guru sa mig. Han som gav mig boken.

Annika. Åhå.

Catolyn: Han kände visst författaren.

Annika: Träffade du honom, författaren? Självaste, vad hette han, Svensson?

Catolyn: Nej. Och det var nog bäst så. ”Har man ätit gåslever vill man inte träffa gåsen” sa Oscar Wilde.

Annika: Menar på...?

Catolyn: Man läser en bok och gillar den, men träffar man sen författaren blir man oftast besviken. Man gör sig föreställningar om honom, skapar sig en bild som är svår att uppnå.

Annika: Man kan bara bli besviken.

Catolyn: Precis. Men nu gällde det romanen i sig, och den är nyttig att läsa. Man får vandra under sökarljus och strida i snö, marschera i natten och strida i stad. Ja här finns mycket.

Annika: Modern strid.

Catolyn: Ja, precis. Inte för att jag ogillar gamla tiders krig heller, nej dessa kan få en att drömma än mer...

Annika: Du din drömmare...

Catolyn: Vadå drömmare? Jag lever i nuet mer än du men det hindrar inte att jag kan drömma om gamla tider. Jag menar, vad synd till exempel att det inte finns *hästar* längre, hästar i armén. Det hade varit häftigt... tänk dig att rida ut med lans och svärd...

Annika: Äh lägg av...

Catolyn: Vad nu 'rå? Har du inte hört talas om Jeanne d'Arc? Lakshmi Bai? Tomoe Gozen?

Annika: Nej, det har jag inte. Och jag struntar i ditt babbel. För nu ska jag gå och duscha.

Catolyn: Bra, bra...

Annika öppnar skåpet och tar fram en handduk, börjar klä av sig. Catolyn reser sig från stolen, placerar händerna på golvet och tåspetsarna på stolsdynan, börjar göra armhävningar.

Annika: Gör inte för mycket push-ups, du får för stora biceps.

Catolyn: Jag ska inte bli modell.

Mörker.

Scen 2. Besök

Solen har gått ner, mörkt utanför fönstret. Taklampan släckt, bara sänglampor tända. Annika ligger och lyssnar på sin iPod, iklädd träningsoverall/innekläder, Catolyn ligger på sin säng i snyggare jeans och blus och läser. Det knackar på dörren.

Annika: Va nu 'rå? (Högt:) Kom in!

RICKARD (*en kadettkamrat i civila kläder, öppnar dörren och kommer in i logementet, sjungandes jazzigt:*)

Knackelibang på dörren, vem där?

DÄR? Vilken där-där-där...

Go afton, amazoner.

Annika (*ler tvehåget*): Jaså är det du.

Rickard: Men jag har Joel med mig också.

JOEL (*ännu en kadettkamrat som gör entré*): Tjenare, läget... (*tänder taklampan*)

Catolyn (*uppenbart glad av Rickards närvaro, sätter sig upp i sängen*): Jo, det är bra alltså. Och ni är ute och går?

Rickard: Ja, man måste ju fördriva tiden med nåt.

Catolyn: Som vad?

Rickard: *You tell me...*

Catolyn: (*à la Austin Powers:*) *Oh, behave...*

Rickard (*tar fram en speciell kortlek ur fickan*): Vi skulle kunna spela ett spel.

Annika (*sätter sig upp*): Spela kort? Om pengar. Nej fy.

Rickard: Det här är ingen kortlek, det är en frågesport.

Annika: Aha...! Men då är jag med. (*reser sig, tar på sig tofflor*)

Catolyn: Ja me! (*gör som Annika, tar på sig lågklackade pumps. Alla fyra sätter sig vid bordet.*)

Rickard: Annars, är ni slutkörda efter veckan?

Catolyn: Inte så farligt. Bussigt att ge oss ledigt ikväll måste jag säga.

Rickard: Tror du? Att vi får ledigt? Varför har vi då kompaniförbud? De håller på och kokar ihop nåt, sanna mina ord.

Catolyn: Som vad?

Rickard: Inte vet jag. Extra kvällstjänst, sopning av kaserngård, ihopsättning av vapen på tid...

Catolyn: Man sätter inte ihop vapen på tid längre.

Rickard: Varför det?

Catolyn: Det förstör mekanismen, sliter på den i onödan.

Rickard: Jaså, jaha. Men nåt är i görningen, det är vad jag tror.

Catolyn: Det får vi veta tids nog. Till dess skulle vi spela ditt spel...?

Rickard: Javisst, det är en frågesport i historia. Det finns alla ämnen här: kulturhistoria, krigshistoria...

Catolyn: *Det* måste vi ta! Krigshistoria!

Annika och Joel unisont: Nää...

Catolyn: Varför inte? Det borde ju passa oss.

Joel: Just därför: bagarn vill inte baka bröd när han kommer hem.

Rickard: Oooh, hör, hör...

Joel: Men OK, jag kan läsa frågorna, så kan ni andra tävla.

Catolyn: Det blir väl okej? Annika?

Annika: Ja visst. Jag kan ta ett papper och skriva upp poängen. Det blir spännande att se denna duell mellan våra två krigsgalningar... *(Annika fixar ett papper från bordet, tar fram en penna och skriver namn etc på detta.)*

Joel *(tar kortleken:)* Den som vet svaret säger ”stopp jag vet” Är ni klara då, frågesport i krigshistoria för kadettkullen 2008, symboliserad av Rickard Widmark och Catolyn Corvers...

Rickard: Kör i vind.

Joel *(drar ett kort):* Ehm... bra fråga: Vad kallades jägartrupper på 1700-talet?

Catolyn: Stopp jag vet! Tiraljörer.

Rickard: Nej, det var *friskyttar*.

Joel: Hupp-hupp-hupp, vänta så ska jag kolla svaret. *(vänder på kortet)* Här står det strövkårer.

Rickard: Men det är fel, friskyttar ska det vara.

Catolyn: Tiraljörer!

Rickard: Friskyttar!

Catolyn: Tiraljörer!

Joel: Tyst i klassen! Vi får kalla det en slamkrypare så länge...

Rickard (*reser sig*): Friskyttar!

Catolyn (*reser sig också*): Tiraljörer!

De tu fortsätter sin verbala duell, hötter med fingret åt varandra etc. Joel och Annika sitter kvar vid bordet, ser på dem men struntar snart i dem.

Joel: Där fick dom nåt att roas av.

Annika: Ja verkligen... bra, då struntar vi i den här löjligen frågesporten.

Joel: Inte mig emot. Så hur går det? Med tjänsten och allt?

Annika: Ja vet du, den här första veckan var tuff. Det visste jag ju redan innan, men psykiskt var det tuffare än jag trodde. Känns som om man är hjärntvättad. Jag har inte haft tid att tänka under all denna exercis, stridsförflyttning, skjutning och allt.

Joel: Man ska först brytas ner, sen byggas upp, så är det tänkt.

Annika: Är det? Men vi är ju frivilliga.

Joel: Men lite civila olater måste man piska ur oss först. Man måste lära sig lyda innan man kan leda, har jag hört.

Annika: Jaha...? Det var nästan bra sagt.

Catolyn och Rickard har under tiden fortsatt sin ordduell, så ropar plötsligt Rickard:

Rickard: Biblioteket!

Catolyn skiner upp och så rusar båda ut ur rummet.

Annika: Vad tog det åt dem?

Joel: De skulle väl kolla upp saken i bibblan. I en uppslagsbok eller på nätet.

Annika: Bra. Vad gällde det förresten?

Joel: Om jägare kallades "tiraljör" eller "friskytt" förr i tiden.

Annika: Viktig fråga. Jag fattar inget av det här militärtramset.

Joel: Säger hon som ska bli officer...

Annika: Ja men, du fattar. Gamla krig, mossig historia... Det blir inga fler krig, nu är vi ju förnuftiga och danna. EU och FN kontrollerar allt. Och jag ska inte bli officer för att kriga, slänga handgranater och storma skyttegravar. Inget sånt; jag ska bli hjälpsändare och beskyddare av barn och kvinnor.

Joel: Skydda kvinnor och barn är nog bra, det är alltid officerens plikt. Men tror du inte att risken finns att vi kan hamna i krig ändå, någon gång, någon stans...?

Annika: Jag tror det är liten risk.

Joel: Men man får nog räkna med den.

Annika: Jaså? Än du då, vad ska du bli?

Joel: Jag ska bli trängofficer. Ha hand om förplägnad, drivmedel.

Annika: Och sjukvård och sånt? Ja det är viktigt.

Joel: Man får vara beredd på lite krutrök. Vi är ju inte nån sorts glorifierade poliser, vi är militärer. Vi får vara beredda på att strida. Men några stora strider blir det nog inte; där tror jag som du, EU och FN garanterar freden i stort.

Annika: Va skönt att höra! Höra nån som tycker som jag alltså. Snackar man med Catolyn kan det låta som om krig skulle bryta ut i morgon. Larvigt tycker jag, gammalt synsätt. Asså, förr rådde ju kalla kriget, Sovjet hotade oss. Nu råder avspänning, nu finns EU. Nu är allting bra.

Joel: Ja, precis. Förr var allting dåligt, nu är allting bra. Vi lever i en god värld, en fin värld. Små krishärdar finns kanske men då skickar vi dit FN; man skickar dit *oss*, hjälpsändare och underhållstekniker, experter på att skicka mat och kläder till hotade områden.

Annika: Ljuvligt att höra! Hade jag inte pojkvän skulle jag kyssa dig.

Joel: Aha... men det går bra ändå.

Annika: Tyst, du fattar vad jag menar. Vi lever i en fin värld. Catolyn däremot lever i en hemsk värld, hon drömmer om att kriga. Jag ryser när jag hör sånt.

Joel: Rickard är likadan. Han babblar om andra världskriget, stillahavskriget och Gud vet allt. Vietnamkrig, Gulfkrig, Koreakrig – han verkar gilla det där, pansarattacker och artilleristöd och allt. Rena natta.

Annika: Hemska saker. Såna där hetsar ju fram kriget, de och vapenfabrikanter...

Joel: Och såna som gör krigsspel och krigsleksaker och skriver krigsromaner. Mörkermän.

Annika: Vi är rörande eniga, bra det. Men det är en dag imorgon också, tror jag ska knoppa in.

Joel: Gör så, det är nyttigt med sömn, speciellt för en valkyria.

Annika: En vad...?

Joel: En sköldmö, en nordisk krigarkvinna. De fanns på medeltiden vet du.

Annika: Åh, gjorde de? Det är sånt där som Catolyn gillar att snacka om. Hon talar om amazoner, krigarkvinnor från Grekland och allt.

Joel: Men du är en amazon också.

Annika: Åh sluta...

Joel (*reser sig*): Jag ska. Min sköna, god natt.

Annika. Det var nästan trakasserier det där. Du ska säga: ”bästa kadettkamrat, god natt”.

Joel: God natt kamrat, och sov gott.

Annika: Sov gott, kamrat.

Joel vänder på klacken och går, släcker taklampan på väg ut. Annika reser sig och går mot sängen (vars lampa redan är tänd) sätter sig, tar av sig tofflor och börjar dra upp täcket inför sänggåendet. Mörker.

Scen 3. Catolyn och Rickard återvänder

Månsken in genom fönstret. Smygande, för att inte väcka Annika, gör Catolyn och Rickard entré i det släckta logementet efter utflykten till biblioteket. De går bort till bordet och sätter sig.

Rickard: Det var det det.

Catolyn: Var vad?

Rickard: En utflykt till biblioteket.

Catolyn (*fnissar; kanske har de hånglat, gjort nåt "kul men oskyldigt"*): Vad var det vi skulle kolla förresten?

Rickard: Om det hette "tiraljör" eller "friskytt" förr. Det kanske hette båda.

Catolyn: Ja. Men har du spelet kvar?

Rickard: Leken ligger ju här. (*Tar upp den, drar ett kort och läser:*) Vilken inbördeskrigsgeneral hade "Tecumseh" som mellannamn?

Catolyn: Sherman. Får jag dra ett. (*Tar leken, drar ett kort och läser:*) Vem vann slaget vid Maraton?

Rickard: Miltiades. Jävlar vad vi kan! Vi är det perfekta paret, i krig som i kärlek!

Catolyn: Förhasta dig inte. Tänk på Penthesilea och Akilles.

Rickard: Vilka då?

Catolyn: En amazon som älskade en hjälte: hon dödade honom.

Rickard: Jaså?

Catolyn: Det var lite invecklat, det finns en hel pjäs om det... Men mitt *basic message* är: glöm allt det här. Vad ska du säga till dina kompisar? ”Jag kysste Catolyn i biblioteket igår”... Det låter ju som lågstadiet.

Rickard: Hm...

Catolyn: Du ska inte säga det, min vän. Och är du dum och gör det kommer du att få trycket på dig att göra mer. Men mer blir det inte förrän vi muckat – om någonsin. Hajar ’u? Enkel strategi. Slipp undan grupptricket genom att hålla tyst om det här.

Rickard: Du är smart! Och du har rätt, jag ska hålla tyst. För mitt eget bästa.

Catolyn: Men vi kan vara kamrater. Vi kan stötta varann genom utbildningen och så.

Rickard: Javisst. Och genom karriären. Peppa varandra...

Catolyn: ... inför det krig som kommer. Ja, jag vet det och du vet det.

Rickard: Gör jag...?

Catolyn: Visst gör du, du har bara inte erkänt det än. FN-babblet är dösnack. ÖB:s prat om att vi aldrig kommer att hamna i smeten är så löjligt så jag bara dör. En militärs plikt är att vara pessimist. Se bara på Husband Kimmel, en naiv idiot.

Rickard: Du sa det, Pearl Harbor. Kimmel trodde inte japsen var i antågande och så stod han där med sänkt flotta i nästa sekund.

Catolyn: Vi måste förbereda oss för kriget. Strunt i ÖB:s sagor. Varför är man officer? För att strida, kriga rent ut sagt. Det är vad som kommer att hända, ja jag ber om det varje natt: ett långt och blodigt krig...

Rickard: ”Du kommer att bli över hövan bönhörd...” Hmm, var har jag hört det? Men du har nog rätt. Vi kan dra i krig, du och jag.

Catolyn: Rycka fram mot Moskva, se staden i fjärran medan helikoptrar sopar rent i förstäderna och svampmoln betecknar horisonten. Och sedan attack...

Rickard: Du är otrolig. Så där säger inte ens nån av stridspittarna på mitt logement.

Catolyn: Jag är väl en modern Jeanne d’Arc då, en krigarbrutta som visar var skåpet ska stå.

Rickard: Du kanske är en återfödd Jeanne.

Catolyn: Vet du, det tror jag ibland. Eller en återfödd amazon, samurajhustru eller Calamity Jane.

Rickard: Calamity Jane, Calamity *Jeanne* – och jag är din drabant, Blåskägg som drog ut vid din sida i slaget om Orléans...

Catolyn: Och såg mig dö, men kysste mig innan blodet pumpat ur kroppen...

Rickard: *Kiss me deadly.*

Catolyn: Inte idag.

Rickard: Varför inte?

Catolyn: Jag är upptagen... av att hålla krutet torrt.

Rickard: Du *är* ta mig fan en amazon! En återfödd amazon. Och själv, vad var jag i mitt förra liv? Jag kanske landsteg i Normandie vid Omaha Beach. Nej, bättre: vid Tarawa, vadade över korallbotten medan *amtracs*en röt på flankerna och arrit fick själva ön att koka och ryka...

Catolyn: Sedan sårades du dödligt, mitt i en heroisk attack mot en timmerbunker –

Rickard: ... med stockar av kokosnötpalmer, viktigt...

Catolyn: Ja, just det... och du sårades och fördes ut till ett lasarettsfartyg där en snygg sköterska band om dig, insåg att här fanns inget att göra, och –

(Hon lägger sin hand på hans.)

Catolyn: Nej nu får det baske mig räcka. Sitter här som den värsta fjolla. Håll tyst om det här annars dödar jag dig, det lovar jag.

Rickard: Jag tror dig faktiskt då du säger så, min kära amazon.

Catolyn: Gör du?

Rickard: Ja *(sjunger)*:

En gammal amazon,
med glitter och krom,
ratt av bakelit,
Californiavit!

Catolyn: Du är rolig du.

Rickard: Det är roligare att ha roligt än att ha tråkigt.

Catolyn: Och här på krigsskolan är det roligare än roligt. Jag vaknar varje morgon full av energi. Som om det vore min födelsedag, ja julafton varje dag...

Rickard: Märkligt, jag känner nästan detsamma.

Catolyn: Nästan? Du måste älska det.

Rickard. Jag, jag älskar det. Och dig.

Catolyn: Stopp där, kamrater var det ju.

Rickard: Du har rätt. Jag börjar bli trött.

Catolyn (*ser ut genom fönstret*): Månen har gått upp. Dags att knoppa in – som henne där (*pekar på den sovande Annika*).

Rickard. Sussar som ett barn. Ja, det är väl ett tecken antar jag – för mig. (*Reser sig.*) Vi ses, kamrat.

Catolyn: God natt och sov gott.

Rickard lämnar logementet, Catolyn sitter kvar, ser åter ut genom fönstret och reciterar:

One after one, by the star-dogged moon,
too quick for sigh nor groan,
with heavy thump, a lifeless lump,
they dropped done, one by one...

Catolyn: ”Månen går upp i mitt liv... månen talar i silverne runor, om Landet som icke är”... men vad är då detta land hon talar om, är det döden? Hon var ju så kär i den, Södergranskan... Älska döden, *vive la mort*... ”svensk soldat ska våga liv och blod för fosterlandet”, så heter det inte längre... nej, nu är det nåt jolmigt piss om att lösa sina uppgifter i demokratisk anda, fy fan säger jag...

Hon tittar på Annika som sover.

Catolyn: Sov du lilla Annika, än så är det natt... men nåt är på gång, nåt är i görningen som Rickard sa... *I can feel it coming in the air tonight... I feel the change in the earth and the wind and the rain...*

Hon tittar åter upp på månen.

Catolyn: ”Månen vet... att blod ska gjutas här i natt”... Vad vore poesin utan månen den

kära... ty ”jag har nigit för nymånens skära”... ”Låt oss alla gå ut och hälsa på månen! Har ni gjort det? Bra, då fortsätter vi”... *Die Mondbeglänzte Saubernacht*, ja det är nu det... en förtrollad natt med något i görningen... Här sitter man och reciterar poesi, fan vad beläst man är... varför är jag då officer kan man fråga sig, här är det ju ingen merit att kunna läsa böcker... inte i långa loppet... men kanske finns det plats för ”a warrior-poet in the old, classical sense”... eller en ny krigarpoet, en annorlunda, nämligen en *kvinnlig* krigarpoet... det har fan-i-mig aldrig funnits... så jag får bli den första... men nu är det kanske dags att lämna av, om inte lämna in... *this is private Catolyn, signing off*...

Hon reser sig och går mot sin säng, sätter sig och börjar dra upp täcket. Reciterar:

Månen vet... att blod ska gjutas här i natt.
På kopparbanor över sjön går en visshet fram:
lik skola ligga bland alarna på en underskön strand.
Månen ska kasta sitt skönaste ljus på den sällsamma stranden.
Vinden ska gå som ett väckarehorn mellan tallarna:
vad jorden är skön i denna ensliga stund.

Mörker.

Scen 4. Uppställning!

Logementet i månsken, amazonerna sover. Man hör avlägset fotsteg av en person i marschkängor, ryck i dörrar och rop. Så nås aktuellt logement, dörren öppnas och taklampan tänds, och den så kallade dageleven (en värnpliktig i uniform) rycker i sängarna och ropar:

DAGELEVEN: Upp och hoppa! Uppställning med full stridsutrustning, stridspackning, vapen och hjälm om femton minuter!

Catolyn (*i sin säng, sömndrucket*): Va-aa?

Dageleven: Vakna! Uppställning med full stridsmundering! Femton minuter!

Annika (*nyvaken*): Va är 'e...?

Dageleven: Jag vet inte, jag fick bara i uppdrag av DB:n att väcka hela kompaniet.
Uppställning om en kvart!

Han går ut. Annika och Catolyn piggnar till så smått, reser sig och börjar klä på sig: camouflägeuniform, kängor. När Catolyn fått på sig byxor, skor och fältskjorta lämnar hon logementet.

Annika: vart ska du?

Catolyn: Ska bara kolla så att det inte är nåt skämt.

Hon går. Annika fortsätter klä på sig med vapenrock och stridssele. Hon tar fram AK 5:a och ryggsäck och tar fram de grejer som ska vara i den: skjorta, fältkök osv. Catolyn kommer tillbaka:

Catolyn: Det är inget skämt, alla har gått upp och klätt sig.

Annika: Med allt?

Catolyn: Full stridsutrustning. *(Går till sin säng, sätter sig på den.)*

Annika: Vad ska vi göra då?

Catolyn: Ryssen har landstigit och vi ska slänga'n i sjön.

Annika: Va-a...?

Catolyn: Jag bara skojade. Men bered dig på det värsta, kanske fyra mils marsch till fots. Men vänta –

Annika: Vad då?

Catolyn: Minns du inte då vi satt och spelade kort, då sa Rickard att han anade nåt. Så kallade ”ugglor i mossen” som de sa förr.

Annika: Va...?

Catolyn: Vi satt här och spelade kort, och så sa jag ”snällt av dem att ge oss ledigt”, och då sa Rickard att det var inte som det verkade, nåt var i görningen.

Annika: Ja, nu minns jag. Ja min själ! Nu blir det nattövning, bergsklättring, fallskärmshoppning...

Catolyn *(skärrad för en gångs skull)*: Va? Bergsklättring?

Annika: Kanske lite repellering så här mitt i natten, vem vet. Det vore väl skoj?

Catolyn: Ja, jätte...

Annika: Men skynda dig nu, vi ska stå uppställda om fem minuter.

Catolyn: Ja, ja... *(reser sig och tar på sig vapenrock och stridsbälte. Annika fortsätter med att*

packa ryggsäcken, tar fram AK:n och kollar att magasin är nerpackade i stridsbältet.

Annika: Att vara höjdrädd är ingen skam.

Catolyn: Va? Vem har sagt det?

Annika: Som du reagerade på ”bergsklättring” nyss...

Catolyn: Ja okej då, jag är höjdrädd. Men det beror bara på att jag har fantasi. Är man fantasilös däremot kan man jobba på skyskrapor som ingenting.

Annika: Du har alltid ett svar.

Catolyn: Det är sant det jag säger.

Annika stänger sitt skåp, tar på sig hjälm och ryggsäck och tar AK:n i hand, går ut. Catolyn klär sig rutinerat med stridsbälte och allt, packar ryggsäck, tar fram vapen och hjälm och följer sin kamrat ut i korridoren, släcker taklampan. Logementet i månljus som i början, sedan mörker.

5. Åter

Logementet i lite svagare månljus. Catolyn och Annika stolpar in, tänder taklampan. De är trötta, hänger av sig ryggsäck, stridsbälte, vapen, fältmössa och vapenrock och in med dem i skåpen som förblir öppna. Sedan lägger de sig på sängarna med skorna på. (Not: man behåller skorna på, sina marschkängor, i denna och följande scener för att det ska bli expressivt nog. Det må vara rimligare att ta av sig skorna efter en långmarsch, men man kan inte säga de repliker som återstår i bara strumplästen, det ger fel intryck. Så känner jag det i skrivande stund./LS))

Annika: Pffuui! Det var det det! Jämarns va tufft!

Catolyn: Ja det är inte varje dag man får vandra en mil med full packning, mitt i natta. Men det var ju bara *en* mil, inte fyra som jag trodde...

Annika: ... och vi slapp repellera.

Catolyn: Ja, det också.

Annika: Men vad var meningen?

Catolyn: Med vad?

Annika: Med hela den här marschen?

Catolyn: Ett sätt att testa oss, testa nerverna. Se vilka som gnäller och slösar energi och vilka som gillar läget och löser uppgiften.

Annika: Ja i så fall gjorde vi ju det bra.

Catolyn: Ja, det gjorde vi. Jag lärde dig att spara energi, spara på gnället och tänka på uppgiften.

Annika: Det gjorde du faktiskt. Det var lite jobbigt i början av den här marschen, ut i mörker och kyla, men med dina råd gick det bättre: ”gilla läget!” Du var som en syster för mig, en storasyster. Hur gammal är du förresten?

Catolyn: 24.

Annika: Jag är 18.

Catolyn (*sjunger*): ”I’m eightheeen”...

Annika: Va?

Catolyn: En låt av Alice Cooper.

Paus i samtalet.

Annika: Jag känner mig pigg på nåt sätt.

Catolyn: Pigg?

Annika. Ja, pigg.

Catolyn: Kanske beror på att du nyss gått en mil med full packning. Vänta ett tag så kommer sömnen.

Annika: Ja... men det är mer än så: jag känner mig upprymd, glad över att ha klarat provet, den här marschen. Med din hjälp såklart.

Catolyn: Kanske. Men ta det lugnt, hitta friläget. Det finns ett japanskt ordspråk: ”Efter striden: spänn hjälmen hårdare om huvudet.”

Annika: Men det här var väl ingen strid.

Catolyn: Det var en strid mot ditt svagare jag, det som ville ge upp efter två kilometer. Som började klaga och gnälla, som ödslade energi på rent larv.

Annika: Ah mäh – hmm, du har rätt. Så va sa du? Spänn hjälmen hårdare...?

Catolyn: Spänn den figurativa hjälmen hårdare om huvudet, sök vila i handling. Frossa inte i segerkänsla, tids nog får du tuffare utmaningar. Kanske kommer de och driver upp oss ur sängarna nu, om en kvart, och säger åt oss: ”Gå ut och gör om! Nån har fuskat, därför måste alla göra om!”

Annika: Va?!?

Catolyn: Ba't exempel.

Annika: Jag förstår. Jag ska inte frossa i den här segern, bara se den som naturlig för en amazonkvinna i Sveriges armé.

Catolyn: Nu fattar du! Jag är stolt över dig.

Annika: Är du?

Catolyn: Ja min själ. Du kan bli en stolt amazon, en sköldmö värd namnet. En ny Hervor.

Annika: Hervor...?

Catolyn: Legendarisk sköldmö, valkyria om man så vill. En nordisk krigarkvinna som figurerar i en gammal roman, en vikingastory som heter duga. Hon är så ball: hon går in i sin fars gravhög och får tag på svärdet Tyrffing, och när hon väl har det vet glädjen inga gränser. Hon ser på svärdet och säger: ”Nu har jag dig, Tyrffing! Hellre äger jag ett gott svärd som du än jag är kung över Norge!”

Annika: Oj...

Catolyn (*tar fram AK 5:an från det öppna skåpet*): Det där är så bra, det är så på pricken... det är kärnan i alla krigarstories, krigarkänslan i ett nötskal – och det sägs av en kvinna dessutom, borde ju lära oss nåt...

Annika: Vad?

Catolyn (*tar upp vapnet, stödjer kolven mot axeln och siktar mot fönstret, tar ner det*): Det är amazonen som har sanningen, valkyrian som vet: glädjen i att vara krigare är att vara krigare. Målet är att bära vapen och strida: igår med Tyrffing, idag med AK 5:an...

Annika: Va?

Catolyn: Jag känner samma glädje som Hervor när hon hade sitt svärd. Jag har AK 5:an, jag är soldat, krigare, amazon och valkyria: hur mycket hellre har jag inte min karbin än jag, tja, är diktator över Sverige...

Annika: Du är ju fullkomligt manisk...

Catolyn: Jag, manisk? Hellre det än diktator... Vad är det med dig, ”manisk”? Såna är vi, amazonkvinnor. Se på Penthesilea.

Annika: Du och alla dina ord, dina litterära exempel –

Catolyn: Penthesilea var också en manisk amazon. Älskade Akilles och stred med honom som seden bjöd – men så fick hon spel och dödade honom, ”in a rage of passion”... Ja den skulle du se.

Annika: Är det en film?

Catolyn: *Any day now*, det görs ju så många filmer om antiken. Men detta är en gammal pjäs, skriven av en tysk. Heinrich von Kleist.

Annika: Åhå. Men jag har sett en annan film eller TV-serie: ”Xena krigarprinsessan”. Den får

mig att tänka på dig, eller du får mig att tänka på den: Lucy Lawless, mörkhårig som du...

Catolyn: Jaha, den... hon var ju lite ball om man säger. Men jag gillade inte idén, hela upplägget att Xena måste göra bot, måste bli mild och god från att ha varit manisk.

Annika: Du ser! Hon lär sig vett och etikett av Gabrielle, sin medhjälpare.

Catolyn: Ja, *hast Du mir gesehen*. Bli min Gabrielle!

Annika: Javisst. För också jag kan lära dig grejer, fattar 'u det?

Catolyn: Jo, kanske. Som att repellera.

Annika: När den dagen kommer ska jag coacha dig.

Catolyn: Det är jag tacksam för. Till dess ska jag vänja mig vid tanken på att ta mig ut över klippkanten. Varje dag, varje sekund ska jag tänka på det: ”jag är inte rädd, jag kan repellera”...

Annika: Det är bra. (*Börjar ordna saker i sitt skåp*)

Catolyn (*ställer in vapnet i skåpet, låser*): Du var pigg sa du nyss – och vet du, jag känner mig också pigg, lugn men pigg. Ingen orsak att sova. Ska vi ta en läsk och sätta oss och snacka?

Annika: Har du läsk?

Catolyn: Jag tror jag har några Pepsi i skåpet...

Annika: Härligt! Fram me 'rom!

Annika låser sitt skåp och går till väninnan och Catolyn öppnar skåpet och tar fram två burkar: man sätter sig på varsin ände av Catolyns säng, öppnar drickorna och dricker.

Catolyn: Så du kan lära mig bota höjdrädsla, bra... Och jag kan lära dig vissa saker, som att det är strid som gäller. Strid och seger – och efter segern spänner man hjälmen hårdare om huvudet.

Annika: Ja.

Catolyn: Förstår du verkligen det? Förstår du också att vi är på väg mot krig, storkrig, där det varken kommer att ges eller tas nåd?

Annika: Nu är jag inte med... va säger du, jag blir rädd!

Catolyn: Ta det lugnt. Du klarade ju marschen. Koppla av och njut krigarens vila. Och sätt dig in i hur den sanne krigaren tänker.

Annika: Okej, jag lyssnar. Det blir krig säger du?

Catolyn: Ja. Det är sant det jag säger. Alla våra befäl, från fänriken upp till ÖB, berättar sagor för oss: ”Det blir aldrig krig, ni får bara åka till Afrika och vakta konvojer och dela ut mat till svältande, sedan får ni komma hem och sova sött.” Och du min kära Annika, du har gått på den bluffen, med hull och hår.

Annika: Ja men politikerna då, de har ju gjort om försvaret till ett sånt här, vahettere, *insatsförsvaret*. Något invasionsförsvaret har vi inte.

Catolyn: Nej. Och det är synd. Men det kommer en omsvängning, snart. Dagens politiker har lurat oss. De säger att allt är bra för att vi är med i EU, och räcker inte det finns NATO.

Annika: Ja men *gör* det inte det då?

Catolyn: Du har ingen aning om vad som väntar...

Annika: Men det har du...?

Catolyn: Jag tänker i alla fall som en militär: pessimistiskt. Jag säger som debattören sa: ”Rosafärgade glasögon passar inte till uniformens grå.” Det är kriminellt för en militär att vara optimist. Då står man snart som Husband Kimmel med hela flottan sänkt för ens fötter.

Annika: ”Kimmel”...?

Catolyn: Chef för amerikanska flottan vid Pearl Harbor. Den sänktes vettu...

Annika: *I get it*. Och jag fattar vad du säger, det kanske blir krig. Men hur då i så fall?

Catolyn: Al Qaida tar över i Mellanöstern, stöper om hela regionen. Dagens korrupta regimer faller och det blir ett nytt kalifat, ett nytt imperium där nere.

Annika: Så terrorismen –

Catolyn: Den är bara ett vapen mot oss i väst, ett tillfällig taktik för att ha tummen i ögat på oss. Det är inte *här* de tänker ta makten. Al Qaida är inte intresserade av att fälla skyskrapor, de vill återupprätta Kalifatet, skapa ett imperium där nere. Och USA kommer på sikt att tvingas lämna Mellanöstern, det fattar varenda människa.

Annika: Jaså, hur?

Catolyn: Det är ödet. Romarriket höll Mesopotamien i två år, 117 till 119. Samma syndrom nu: västimperiet har inte i Mellanöstern att göra.

Annika: Och sen då?

Catolyn: Sen då vad?

Annika: I kriget.

Catolyn: Sen blir Ryssland oroat av denna Mellanösternaffär och man engagerar sig vid sin sydgräns. Detta gör *de baltiska staterna* karska, man börjar yrka på gränsrevideringar – men

då visar sig Ryssland ha makt att kväsa detta, man slår ner dessa baltiska oroligheter, ja man ockuperar hela Baltikum. Då, kära Annika, då tvingas EU med Sverige i spetsen agera, för inte kan vi tillåta ny baltoccupazione? Och så vidare, cirkusen är igång: *dig that crazy sound!!!*

Annika: Du gillar det här du...

Catolyn: Ja, det gör jag, det sticker jag inte under stol med. Att vara officersaspirant idag är underbart, det är upplagt för action. Gläd dig du också, vi kommer att uträtta stordåd! Major Annika bombar S:t Petersburg och tågar längs Nevskij Prospekt, i tornet till ett Stridsfordon 90!

Annika: Du är galen.

Catolyn: Lite galen måste man vara i det här jobbet – kreativt galen. *Kliniskt* galna däremot, det är ÖB och gänget som blundar för morgondagens strider.

Annika: Men vi har ju ingen armé! Hur ska vi kunna intervensera i Baltikum?

Catolyn: Det kommer en omsvängning, var så säker. Glöm det där med återtagning och massarmé. Vi kan skapa ett invasionsförsvar värt namnet, leva upp till alla fagra löften. Säg 50 000 toppmoderna soldater med understöd och så hemvärnet utanpå det. Dessa 50 000 finns väl på papperet idag men i realiteten har vi inte mer än en bataljon i första linjen. Men vi kan enkelt få fram ett modernt, nationellt försvar. Och det blir inte så dyrt, det är ju det här sabla insatsförsvaret som kostar.

Annika: Du får det att låta så lätt. Kriga mot Ryssland till exempel: jag har för mig att de har atomvapen. Vad händer om de atombombar oss?

Catolyn: Då får de göra det. NBC-strid övar vi sedan länge.

Annika: Gör vi?

Catolyn: Det finns på schemat. Övning med C-stridsdräkt gäller även för atomstrid. Dräkten

skyddar både mot stridsgas och radioaktivt nedfall.

Annika: Ska vi öva sånt där, trots att vi bara ska vara hjälpsändare i Afrika?

Catolyn: *Allt* vett har man väl inte slängt överbord. Svensk armé övar ännu *strid* kan jag meddela. Och gör den inte det får vi idka självstudier. Så du lilla gumman måste besluta dig, här och nu: om du ska vara kvar som befälselev, som officersaspirant i svenska armén.

Annika: Vad säger du? Klart jag vill vara kvar. Det är ju ett bra jobb –

Catolyn: Nu snackar vi inte bara jobb, ingångslön och strejkförmåner. Nu snackar vi liv och blod. Jag säger det för ditt eget bästa: vill du bara vara hjälpsändare ska du kanske byta jobb, bli civilförsvarsanställd, sjuksköterska eller nåt. Här i armén strider vi. Men är du, kadett Annika Johansson, beredd att strida?

Annika är tyst, lutar huvudet i händerna.

Catolyn: Jag säger det inte för att vara elak. Jag säger det bara för att utröna vad du egentligen vill.

Annika (*med gråten i halsen*): Ah mäh, jag ville ju bara hjälpa...! Svältande barn och så. Och jag trodde att en armékarriär var bra för det. Jag minns reklamfilmen med en svensk soldatkvinn, käck och snygg och med hästsvans i nacken, som står i en afrikansk by och lotsar lastbilar med mat och förnödenheter...

Catolyn: Glöm det där nu. Jo kanske får vi *ett* sånt uppdrag, det blir bra uppvärmning inför den riktiga fajten. Bra övning i att skeppa materiel, logistik och allt det där: ha manskapet på plats, gruppera i svåra omständigheter och så. Men även i fina FN-sammanhang måste man vara tuff. Att vara kvinna i armén är ingen lek. Tänk dig om du får tjänstgöra bredvid israeliska kvinnosoldater, ja indiska, iranska: då är du inte tuff! Eller rättare sagt, du måste vara det. De där tjejerna är amazoner på riktigt.

Annika: Oj.

Catolyn: Du måste fejsa upp till dina amazonsystrar, får inte skämma ut de svenska färgerna. Tänk dig israeliskor och indiskor som stridit på riktigt, mot Hamas och tamilska tigrar: där är du inte tuff!

Annika är mållös, sitter och gapar.

Catolyn: Du måste vänja dig vid tanken på tuffare tag, börja se bortom dina små FN-kalas. Gör dig inga illusioner, svenska armén kommer att strida, inte dela ut mat i framtiden. Vare sig vi intervenerar i Baltikum eller slåss för livet i Bergslagens skogar.

Annika: Men allt detta är hemskt, hemskt... Krig är hemskt. Min pojkvän som är lite äldre än jag, han har talat om det här Gulfkriget, '91 var det väl: han såg det på TV. Han minns bland annat ett djävulusiskt yl av en sirén, det var natt över Tel-Aviv, och så ett eldsken av en missil som slår ner –

Catolyn: Scud. Scudmissiler som sköts av Irak.

Annika: Ja precis det. Och Mattias var inte gammal när han såg det, kanske tio, och han sa att det var det värsta han sett. Han kunde inte sova på över en vecka. Han sa: ”Jag gör vad som helst för att slippa höra det där tjutet igen, *vad som helst*”... Man förstår honom: missiler över stan, civila som drabbas... det är det som gör krigen så hemska.

Catolyn: Håller med, krig är helvete. Men nu måste du stålsätta dig mot skräcken, du måste tänka: vi kanske får höra det där sirentjutet igen.

Annika: Ett skri av ångest...

Catolyn: Vi måste bemästra ångesten: ta tre djupa andetag.

Annika (tar tre djupa andetag där hon sitter på sängen).

Catolyn: Men var glad att du är i det militära. Här kan vi bemästra ångesten.

Annika: Hur då?

Catolyn: Genom exercis: giv akt! Så rinner skräcken av dig som vattnet på en gås.

Annika: Så du säger...

Catolyn: Det är sant det jag säger.

Annika: Kanske.

Catolyn: Nej inte "kanske", jag är helt säkert på vart vi är på väg. Den som är pessimist får alltid rätt.

Annika (*reser sig och går runt och funderar; återvänder så till sängen och sätter sig med ena foten i golvet och det andra benet på sängdynan*): Gode Gud, du kanske har rätt. Jag har hela tiden haft en gnagande känsla av att nåt är fel: all den här skönmålningen, invaggandet i trygghet: "EU och NATO, allt är bra, panta flaskor och tänk på miljön, krama varandra"... Och så parallellt med detta Irakinvasionen, Tjetjenien, Rysslands upprustning och Finlands hållning, de som har ett starkt försvar medan vi inte har nåt alls nästan... Man har liksom förträngt allt bara för att det är vad politikerna vill, ja alla våra lärare och förståsigpåare... De vill få oss att tro att allt är bra av nån anledning.

Catolyn: Precis: "av nån anledning". De förtiger hur världen ser ut av ren slöhet, ren slentrian. Politikerna är upptagna av att värva röster inför nästa val, och då är avskaffad armé ett bra sätt att spara pengar. Men det kommer en omsvängning, det blir ett uppvaknande: *a rude awakening*. Folk i gemen kommer att kräva upprustning, sanna mina ord. *This will not stand!* Vi måste ha mer att sätta emot stormakten än bara en ynka bataljon, tagen direkt från hyllan: insatsförsvar, *kiss my ass!*

Annika (*reser sig*): Gode Gud, du har rätt. Det kanske blir krig. Vi måste vara beredda på det – och vi arméfolk först av allt. Som armélolla duger det inte att se ljust på saker och ting, nej vi måste vara pessimister som du säger. Det är säkrast.

Catolyn: Du har fattat, bra, det gläder mig. Du har förstått, du har insett. Du har lärt dig vad jag fått lära mig en gång i tiden.

Annika: Har du också fått en sån här lektion?

Catolyn: Ja, jag har inte kommit på allt själv. Jag är ju bara en enkel befälselev, hur kan jag veta så mycket om världen och säkerhetspolitik och allt? Jag har en guru.

Annika: En sån där andlig rådgivare? En lärare?

Catolyn: Nånting ditåt. Det var när jag tränade judo. Jag älskade det där med att buga för läraren, instruktören alltså, den där ritualen de har i kampsporter. Det var ett fint inslag i det hela. Så frågade jag honom om mer av den andliga sidan i judo och då hänvisade han mig till en snubbe som kunde allt om allt, verkade det som.

Annika: Var var det nånstans?

Annika sätter sig igen.

Catolyn: I Uppsala, när jag pluggade där.

Annika: Språk och postmodernism?

Catolyn: Just det. Och apropå gurun så mötte jag den här figuren, Nils Nissmo, ja det var rätt märkligt, lite gåtfullt. Det var ute på Nya begravningsplatsen, en snygg plats söder om stan med vida fält och parker. I fjärran såg man stan i soldiset med kyrktornen och slottet och allt det där. En sån *himmel* det var den där dagen, skirt ljusblå, ja nästan oändlig: *magnificent desolation* som Aldrin sa.

Annika: Vem?

Catolyn: Mannen på månen. Men nu gällde det inte honom, det gällde min guru, Nisse, en

stram typ med alla hästar i stallet. Jag mötte honom på vida fältet och började fråga ut honom, hur allt hängde ihop och så där och han berättade. Med avstamp i Orienten, Bhagavad-gîtâ och allt det där, men väldigt konkret och användbart.

Annika: Vad sa han då?

Catolyn: Han sa att kärnan i visdomen är *apatia*, att vara likgiltig inför lycka och olycka, glädje och sorg. Ta saker med jämnmod, vara cool och avslappnad.

Annika: Likgiltig inför glädje? Men vad är det för trams, ska man aldrig få vara glad?

Catolyn: Nej inte så. En *stilla* glädje är idealet, en stilla havsyta en solig dag. Eller ett stilla hav i månens sken.

Annika: Just det, månens sken är nog mer din stil. Jag är mer sol.

Catolyn: När du säger det... ja det stämmer faktiskt. Sol och måne, vänner när det gäller: systrar i vått och torrt...!

Annika (*skrattar till*): Det är vi det... men din guru, vad sa han mer? Om världen, om kriget och allt...

Catolyn: Ja, det var han som satte allt i perspektiv. Hur allt hänger ihop. Mellanöstern, Ryssland, ja även Indien, Kina och Japan och USA, allt. Jag kan inte återge allt här men han hade koll på allt, religion och politik. Och krig. För när jag sa att jag funderade på att ta värvning uppmuntrade han mig men bad mig minnas att det inte skulle bli nån tejudning. Inte på lång sikt. Det var ord som både kylde och värmdde så att säga, ord som var gudomligt sköna att höra. De bekräftade nåt jag anat länge, nämligen att vi är på väg mot *the big one*... med mig som banérförare.

Annika: Låter som en intressant man. Var ni ihop?

Catolyn: Vi? Nej Gud förbjude. Vår relation var ren. Guru och elev. Heder åt honom.

Annika: Så du leker aldrig...?

Catolyn: Ha ha! Jodå, ibland...

Annika: När, senast?

Catolyn: Jag kysste Rickard ikväll.

Annika: Lägg av! Vad ska folk här på skolan säga?

Catolyn: Inget. Jag sa åt Rickard att tåga, annars dödar jag honom. Förresten är en kyss inget att skryta med, man måste ha mer att komma med för att imponera på lumparpolare. Gissar jag.

Annika: Ja det förstås.

Scen 6. Dagbefälet kommer

Dörren till logementet slås upp, taklampan tänds och en officer kommer in, dagbefälet eller "DB:n", en äldre löjtnant i m/90-uniform med livrem, kängor och fältmössa samt väbelbricka om halsen. (Från fönstret: gryningsljus.)

DB:n (*stannar till mitt i rummet och glör på de två eleverna*): Och hur var det här då? Det blir rapport på det här!

Catolyn (*reser sig*): Löjtnant, allt är i sin ordning.

DB:n (*står bredbent med knytnävarna i midjan*): Anmälan, om jag får be!

Catolyn (*ställer sig i givakt*): Löjtnant! (*Tecknar åt Annika att ställa sig upp.*) Befälseleverna Corvers och Johansson anmäler sig. Vi har varit ute på nattövning och är för pigga för att sova. Därför vakar vi... och diskuterar det säkerhetspolitiska läget.

DB:n: Lediga. Nå, det låter bra. (*Han går mot bordet, sätter sig på dess kant.*) Ni kan sätta er. (*Flickorna sätter sig på sängen igen.*) Jag skulle bara kolla, lyset ska vara släckt mitt i natten. Men om hela logementet, det vill säga ni båda är uppe, så är det okej.

Catolyn: Schysst. Så du säger inget till kompanichefen...?

DB:n: Nej då. (*Spefullt:*) Men vad har ni kommit fram till i er diskussion om världsläget?

Catolyn: Det blir intressanta dagar framöver, bra för en officerskarriär: ”Jag ska leda mina soldater i ur och skur, genom eld och vatten, rida ut trotylstormen och surfa på ställavinen”...

DB:n: Det var inte dåligt. Själv går jag i pension om ett år.

Catolyn: Bra för dig.

DB:n: Javisst. Jag ska bara sitta av min tid, göra plikten och sen dra mig tillbaka. Om jag ska vara ärlig tänker jag mer på *kyrkan* dessa dagar, är kyrkvaktmästare på fritiden ser ni. Det är fint.

Annika: Ja, så roligt! Vilken kyrka?

DB:n: Alterå kyrka. Det är regementskyrkan det.

Annika: Då kanske vi ska gå dit?

DB:n: Gör det. Gudstjänst i morgon.

Catolyn: Är du religiös, Annika?

Annika: Är inte du det?

Catolyn: Jag är buddhist.

DB:n: Alla är välkomna i Herrens hus.

Catolyn: Det tackar jag för. Och som buddhist respekterar jag varje religion som är sann, som är from.

DB:n: Då är du mer än välkommen. Så du är insatt i andliga frågor, du har tänkt över dem...?

Catolyn: Man har sitt credo.

DB:n: Som är...?

Catolyn: Mitt credo är mitt.

DB:n: Men vart kommer man när man dör, till exempel?

Catolyn (*småler*): *Old soldiers never die, they just go to hell to regroup...*

DB:n: Intressant.

Catolyn: Nej, jag skojade bara. När man dör upplöses själen i sina beståndsdelar, sprids till de fem element varav den består. Tanken går till månen, till exempel.

När jag dör, vill ni veta var jag är?

Gå ut och titta på månen, ni kan finna mig där...

Annika: Så vackert! Och sen då?

Catolyn: Sen samlas delarna ihop till en ny själ igen. Genom kraften i karma.

Annika: Jaha. Självs tror jag att allting blir svart när man dör.

DB:n: Hur då?

Annika: Man bara dör. Inget finns kvar, allt blir svart.

DB:n: Själv tror jag att man möter en ljusvarelse: allt blir ljust – för mig. Men för dig blir det svart.

Annika: Ah mäh! Jag menade inte så.

DB:n: Hur menade du då?

Annika: Jag vet inte vad jag menar. Hur menar *du* förresten när du talar om ljusvarelse? Det är knappast vad kyrkan pratar om...

DB:n: Nej du har rätt, jag är lite fritänkare. Jag tror att man möter Gud i himlen sedan man dött; det tror inte den sedvanlige kristne, han tror ju att man ligger och sover i graven, dumskallen.

Annika: Dumskalle, varför det?

DB:n: Vill ni höra? (*Tjejerna nickar.*) Okej, ni bad om det. Så här, va: om själen är det som ger kroppen liv, det torde ju alla kristna anse, hur kan då själen liksom tупpa av efter döden och ligga och sova? Om själen ger kroppen liv måste den ju leva vidare direkt efter döden. Det sa ju förresten Jesus till rövaren på korset: ”*Idag ska du vara med mig i Paradiset.*”

Catolyn: *Meaning...*

DB:n *Meaning* att man får direkt till himlen efter döden för att dömas av Gud. Sedan sänds man av Jesus ut till ett nytt liv.

Catolyn: Reinkarnation! Det tror vi buddhister också på. Så då tycker vi ju lika i alla fall, du och jag.

DB:n: Trevligt eller hur? Och som jag sa, ni är välkomna i kyrkan båda två.

Catolyn: Ja vad säger du Annika, kanske ett besök i kyrkan på söndag?

Annika: Kanske det. Det är fint i kyrkor.

Catolyn: Så du gillar kyrkor?

Annika: Visst gör jag det. Trots att jag inte *tror*, inte på vanligt vis.

Catolyn: Även jag gillar kyrkor fast jag inte är kristen. Jag minns när min guru, Nisse alltså, visade mig domkyrkan. Uppsala domkyrka. Det var spännande: alla sidokapell, alla valven, glasmålningarna...

DB:n: Gud välsigne er, kadetter...!

Catolyn: Tack, det kan behövas ”inför den storm som ska komma”... Men vad säger du annars då löjtnant, du som är gammal i gården. Ni brukar ju tycka det var bättre förr...

DB:n: I armén menar du? Det skulle jag väl inte skriva under på. Jag har haft en bra karriär, ett liv som fanjunkare: ”statens kaka är liten men säker”. Man har varit med och utbildat bassar i 40 år, lärt dem att överleva på dödens fält...

Catolyn: Men berätta, vad har du gjort då? Utlandstjänst?

DB:n: Det snackades om att åka till Kongo men det blev aldrig av. Det var inget tvång att åka utomlands på den tiden så det fick vara. Det blev tjänst här hemma på olika regementen istället. Jag har sett Älvdalens skjutfält i dis och Bodens fästning i gryningen, sett stridsskjutning i mörker och halva armén mobiliserad i vinterövningar... Sydjoker 79 och Västgräns 85, vilka tider det var...

Catolyn: Låter skoj. Men vad säger du jämfört med idag, *var* det inte bättre förr...?

DB:n: Nog är det bättre idag än under kalla kriget, mindre risk för krig och så. Men man vet ju aldrig. *En bra sak vi hade förr var i alla fall reserver, vi hade en buffert. Om vi hamnar i krig idag förbrukas ju armén på en timme.*

Catolyn: Precis min åsikt.

DB:n: Gamla tider... Men nu måste jag vidare. Ta och sov lite också, bara en timmes sömn kan göra underverk.

Catolyn: Tål att tänka på. Adjö, löjtnant. *(Bereder sig att resa sig men DB:n vinkar avvärjande sägandes "manöver" och reser sig):*

DB:n: Adjö, kadetter. Sov gott.

Scen 7. Mot gryningen

DB:n går ut. Catolyn ser hur ljust det är (gryningsljus), reser sig och går och släcker taklampan, går sedan och sätter sig vid bordet.

Catolyn: Ingen vits att sova va? Det är väl uppställning snart. Se så ljust det är.

Annika: Ja, om en timme.

Annika går och sätter sig vid bordet även hon. Precis när hon gör detta får Catolyn syn på ett hängsmycke hon bär.

Catolyn: Vad har du runt halsen?

Annika: Ett hängsmycke (*håller fram det*).

Catolyn: Vad är det?

Annika: Ett ankh-kors.

Catolyn: Wow, Egypten! Du är inte så ytlig som jag trodde.

Annika: Jaså, jag är ytlig?

Catolyn: Jag menar inte så. Men du tror inte på ett liv efter döden –

Annika: Men jag gillar kyrkor och körer och allt sånt.

Catolyn: Gör du?

Annika: Visst. När DB:n var här och han sa att han var kyrkvaktmästare så sa jag ”va fint”. Har du glömt det?

Catolyn: Man kan inte minnas allt, inte ens om man är *Superwoman*. Nåväl, du har ett ankh-kors. Läckert, varifrån fick du idén?

Annika: Vet inte, jag bara gillar korset med öglan, ser snyggt ut. Det betyder liv, läkedom och positiva tankar. Och sen kom jag på hur bra det passar mig: ”Annika”, ”Ankh”...

Catolyn: Du kanske har egyptiskt påbrå, kanske har du levat tidigare liv i Egypten...

Annika: Du är härlig. Ja, det blir bra att ha dig till kamrat under utbildningen.

Catolyn: Jag säger detsamma om dig. Du blir mitt ankare, ha-ha, hörde du vitsen? Annika – ankh – ankare? Åh förlåt, man ska inte skämta om andras namn. Men du står med fötterna på jorden medan jag har en tendens att flyga iväg, bli entusiastisk för ingenting.

Annika: Jag kan peppa dig när vi ska repellera.

Catolyn: Är du *säker* att det kommer ett sånt moment?

Annika: Ganska säker.

Catolyn: men varför *fa-an* ska vi upp i berg och klättra, vi är väl inte bergsjägare heller!
Tanken på att skuffa sig utför en bergsbrant med löjliga rep gör mig fullkomligt mållös.

Annika: Skriv till ÖB och klaga.

Catolyn: Wow, nu är det du som visar klorna! Okej, jag ska lugna mig. Stålsätta mig inför den dag då vi ska tippa oss ut över bergskrön med skitfula selar på kroppen och bara en lina att hålla sig i.

Annika: Det kommer att gå bra.

Catolyn: Ja, ja...

Annika: Det har varit ett bra snack det här. Jag ska minnas vad du sagt mig här i natt, även om det kan smärta. Risken för krig –

Catolyn: *Möjligheten!* Möjligheten till krig! Du måste tänka positivt.

Annika: ”Man måste tänka klart, va’ positiv, förverkliga sig själv och sitt liv”... som någon sjöng.

Catolyn: Jaså? Well, man *måste* ju förverkliga sig själv, och vi – *jag* gör det genom att bli officer, soldat, krigare och amazon. Valkyria och sköldmö.

Annika: Jag kommer aldrig att bli som du. Men jag ser helt annorlunda på officersskolan nu, jag ska bli mer seriös. Inte vara så jämra naiv och blåögd. Jag vill fortfarande bli officer för att skydda de svaga, och betyder det att jag måste strida, offra livet i väpnad strid – då är

jag beredd.

Catolyn: Du är fullärd, ditt credo är klart. Har du nån i släkten som varit militär?

Annika: Min farbror. Han var artillerist.

Catolyn: Vad sa han om det militära då?

Annika: Jag talade aldrig med honom om det. Har alltid trott att det han gjorde var gårdagens nyheter så att säga.

Catolyn: ”Who needs yesterday’s papers?”

Annika: Just det... men nu så, nu fattar jag vart vi är på väg. Man kanske ska fråga ut honom hur det var att tjäna i en massarmé, en armé utbildad för strid.

Catolyn: Vi snackade ju med DB:n om ’et. Men man undrar om det gamla invasionsförsvaret verkligen hade funkade: dåligt pansarskydd, dåligt personligt skydd, för låg nivå generellt...

Annika: Men dåtidens Sovjet hade inte bara elitförband.

Catolyn: Nej det förstås.

Annika: Än du då, har du nån släkting i det militära?

Catolyn: Nej, pappa var holländare och handelsresande, och på mammas sida finns bara skollärare.

Annika: Holland?

Catolyn: Ja, jag heter ju ”Catolyn Corvers”, det är ett holländskt namn.

Annika: Har jag inte tänkt på. Men du hade krigarblodet i kroppen...

Catolyn: På sätt och vis. Fast jag var mer åt sporthållet, löpträna och vindsurfade. Och tränade judo och naginata. Att bli officer verkade avlägset, vi snackade aldrig om sånt där hemma. Men när man började smöra för oss kvinnor, säga att vi behövdes i leden – well okey då...

Annika: Nu finns ingen återvändo. Jag ska bli amazon, sköldmö och allt vad man kallar oss. Jag ska bli soldat, en bra soldat och en föredömlig officer, ”en föregångskvinna”. Och jag ska läsa om krig, läsa om vinterkrig och koreakrig, vietnamkrig och irakkrig –

Catolyn: Och läs ”Eld och rörelse”! Jag har sagt det förut och jag säger’t igen, men denna bok är *outstanding*.

Annika: Hämta den!

Catolyn reser sig och går efter ”Eld och rörelse” i sitt skåp, återvänder och sätter sig, slår upp boken.

Catolyn: Så vad ska jag läsa då?

Annika: Den var ju så poetisk sa du, läs nåt poetiskt...

Catolyn: Lite krigspoesi i morgonväkten, *coming right up*... det finns en helt *outstanding* grej i mitten, sergeant F. drömmer... jo här, vad sägs om det här (*läser högt*):

Mejning. Stormning. Inbrytning! Patrullering. Punkteld. Marsch. Riktpunkt, korn och sikte. Kolonn och linje. Eld och rörelse. Kopplade gevär och tråkors utan tal. Naftalin, kordit och pentyl. Vadmal och ylle. Vindtyg och säckväv. Najtråd och maskeringsfärg. Nabit och dynamex. Trotyl och krutgaser. Skofett och vapenolja. Diesel och rost. Orientering, indelning, gruppering och uppgifter. Understöd. Ledning. Samband. Fältarbeten –

Annika (*bryter in*): Det var ord och inga visor det... Det är som poesi fast det bara är uppräknningar.

Catolyn: Ja, det är konstigt. Sergeant F. drömmer. Men du får inte bli drömmare Annika, du måste fortfarande ha huvudet kallt. ”Efter segern, spänn hjälmen hårdare om huvudet” som jag sa. Den här sergeant F. är ju nästan självmordskandidat, ger sig bara ut i Zonen för att döda sig.

Annika: Men sa inte Napoleon: ”Man bör låta döda sig”?

Catolyn: Jo det sa han, men då menade han att man inte bör undvika faran, inte köra på säkerhet i varje läge. Att vara officer är att vara beredd att offra livet – och det ska man vara, man bör inte spara sig. Men man bör för den skull inte tjurrusa mot döden.

Annika: Gör den där sergeant F. det då? I boken?

Catolyn: Ja nästan... Så håll huvudet kallt och läs ”Eld och rörelse” – men läs den inte som stridssaga, läs den med analysen påkopplad. Tänk dig in i sergeants läge och tänk hur du själv skulle ha handlat.

Annika: Hur skulle *du* ha handlat då? I boken? Har du tänkt annorlunda än Svensson ibland?

Catolyn: Det har hänt. Men författaren sitter ju med trumf på hand, kan lägga upp scenerna så att allt verkar trovärdigt ändå. Nåväl, jag fortsätter, var var jag, jo där (*läser högt*):

Fältarbeten. Underhållstjänst. Luftvärn. Slut, kom. Frågor. Plutonchefer, repetera uppgiften. Eldledare, repetera understödet. Vi framrycker. Snötyngda granar, leriga vägar och instörtade hus. Murbruk och krossmassa. Asfalt och taggtråd. Stångladdningar och handgranater. Ammunition kaliber 7.62, 9, 84 och 90. Spänn upp och säkra. Förflyttning! Vid, mot, färdig pjäs. En slpsgr, ladda! Fältet, 100 meter! Fart 25! Eld! Eldställning här, eld mellan muren och vägslutet.

Annika: Som en sammanfattning av vår utbildning.

Catolyn: Och ändå är vi bara i början av det hela.

Annika: Ja men det känns så. Ett koncentrat, ett *saftkoncentrat* av befälsutbildning den där boken.

Catolyn: Så kan man se det (*läser vidare*):

Stormeld. Störande eld. Nedhållande eld. Försvara. Fördröja.
Praktisk skottvidd.

Annika: men tänk om vi inte får lära oss nån strid? Om vi bara får öva konvojering, uppgifter som kravallpolis och sånt där ”hjälpssändartjafs”? Vad gör vi då?

Catolyn: Då får vi idka självstudier. Gå till förbandsbibblan och låna ”Infanterireglements skyttegrupp” och så vidare.

Annika: Ja det ska jag baske mig göra. Läs mer.

Catolyn (*läser vidare*):

Fienden ligger grupperad längs ÅSEN. Vi framrycker från SKOGEN.
Vi framrycker, vi stormar och tar, vi understödjer, vi avlöser, vi
Avvärjer, vi öppnar väg.

Annika: Jag ska spänna hjälmen hårdare om huvudet, inte låta mig nedslås. Jag ska härda ut.

Catolyn: ”Stå stark, håll ut: STRID I STAD.”

Annika: Vad var det?

Catolyn: Så stod det i en gammal ”SoldF”.

Annika: Har du läst såna?

Catolyn: Klart jag har. När jag bestämt mig för att bli officer tänkte jag att lite självstudier inte kunde skada, så jag beställde den från universitetsbibblan.

Annika: Hade de den där?

Catolyn: De har allt som getts ut i det här landet.

Annika: Och du läste den, från pärm till pärm?

Catolyn: Javisst, från pärm till pärm. Ren poesi, fast inte så ren som det här (*läser vidare i E&R*):

Eldhastighet. Kaliber. Vikt laddad. Längd med pipa. Funktion.
Slutstycke. Spärrhake. Magasinsfjäder. Patronläge. Slagstift. Hane.
Patronförare. Flamddämpare. Handskydd. Manöverhandtag.

Annika: Låter som rena AK 5:an det där.

Catolyn: Kan vara! (*läser vidare*):

Gastrycksurtag. Kolv. Låda. Axelrem. Karbinhake. Minkropp. Hölje.
Brytkryss. Brytpinne. Säkring. Slagtändare –

Annika: Jag ska bli officer. Leda soldater i strid.

Catolyn: Men kom ihåg, det blir ingen picknick. Du har sårade runt dig och du har en stridsuppgift att lösa. Vad gör du?

Annika: Ropar på sjukvårdare – och fortsätter lösa uppgiften.

Catolyn: Rätt (*läser vidare*):

Sprängpatron. Dragutlösare. Märllor. Stubintråd. Sprängdeg.
Gengaständstickor. Jägarladdning. Slangladdning. Kon- och
prismaladdning. U-plats och A-plats. VB och DB. UH och ÖB.
KG och SG.

Catolyn slår ihop boken och lägger den ifrån sig.

Annika (*rycker till där hon sitter*): Va, är det slut?

Catolyn: Ja, stycket med sergeantens dröm är slut.

Annika: Synd...

Catolyn: Så du vill ha mer poesi? Nåt i stil med (*reciterar ur minnet*):

Ur krig är jag kommen – ur kaos uppstigen –
jag är elementen – bibliskt gångande – apokalypsen...

Annika: Åh så härligt. Vad är det?

Catolyn: Edith Södergran, ”Sångens anda är kriget”.

Annika: Minsann, hon visste hon...

Catolyn: ”Det är valkyrian som vet, amazonen som anar, att blod ska utgutas här i natt”...

Annika: Huga.

Catolyn: Men vad säger du om det här då:

Gloria! Seger!
Drömmande bland underbara bägare
och brokiga fanor,
ska vi njuta krigarens vila
denna *soir de bataille*...

Annika: Så bra...

Catolyn: Tycker du? Ja du är ju en solkrigare, en solig typ som gonar sig i glansen. Men vad säger du om själva döden då, ”bleka dödens minut”? Kan du föreställa dig att dö?

Annika: Jag ska väl inte dö...!

Catolyn: Men det måste varje krigare vara. Kan du föreställa dig att stå i en afrikansk by, dirigera trafik och plötsligt känna något varmt vid tinningen. Du för handen dit och ser att det är blod – och i nästa sekund segnar du ner, dödligt sårad av en prickskytteku...?

Annika: Nej hu så hemskt.

Catolyn: Då är vi där igen: du är inte klar för det här yrket. ”Hagakure” lär att *medvetenhet om döden, att veta att man ska dö* är krigarens främsta dygd. Alla andra följer av det: mod, beslutsamhet och allt det där. Därför, säger Yamamoto, ska man ”börja dagen med att dö”, föreställa sig att stupa på olika vis: av svärdsstick och knivhugg, ja du kan själv fylla i med moderna ting som att gå på en mina, träffas av en spränggranat, få en kula i pannan.

Annika: Säger du det? Ja då får jag väl börja tänka så då...

Catolyn: Bra. Men det är inte gjort i en handvändning, det kan jag lova dig.

Annika: Inte?

Catolyn: Ånej. För *mig* tog det ett halvår av ångest och mardrömmar.

Annika: Åh fy.

Catolyn: Du kan ”fya” så mycket du vill, men var glad att du hör detta från mig här och nu och inte fem i tolv då du sitter i skiten med döden i bakhasorna. Du måste fejsa döden, övervinna honom i ditt inre. Sen kan inget besegra dig, sen är du Hverfing med Tyrving, du är världens härskare!

Annika: Oj... jag fattar. Kanske lite poesi skulle hjälpa mig på traven.

Catolyn: Jag kommer inte på nåt just nu. Det räcker med detta mantra: *memento mori*, minns att du är dödlig.

Annika: Latin?

Catolyn: Det sas av slaven på triumfvagnen när fältherren åkte genom Rom som segrare. När man hyllas av alla är det lätt att bli storhetsvansinnig, därför måste man minnas att man är dödlig. Ungefär som ”spänn hjälmen hårdare” som vi snackade om nyss. Men kontentan för dig är: som soldat måste du riskera livet, så gör dig därför bekant med idén att dö. Då är du beredd, då kan du handla lugnt i alla lägen. Låta rensa husen runt den gata där du ska lotsa trafik till exempel, se så att ingen krypskytt gömmer sig.

Annika: *I see...*

Catolyn: Ja, nu vet du mer vad det handlar om.

Annika: Javisst, hålla huvet kallt och allt det där...

Catolyn: Fejsa döden, andas och spänn hjälmen hårdare om huvudet. I både med- och motgång.

Annika: Jag hatar dig.

Catolyn: Va...?

Annika: Du har förstört mitt liv. Fått mig att tänka på döden när jag borde vara ung och sprudlande glad –

Catolyn: Döden, döden, ja som sagt, man blir inte bekant med den i en handvändning.

Annika (*reser sig från bordet och går till sin säng, lägger sig på sidan med kinden stödd mot höger hand*): Du är helt vidrig. Jag kanske måste byta jobb ändå. Sluta med det här tramset. All glädje är borta, all arbetsglädje. Ska jag i morgon skjuta prick, orientera, göra vägspärr och allt bara för att *dö*? Ska jag gå med döden i bakhasorna, är det vad du vill?

Catolyn (*reser sig från bordet, går till sitt skåp, tar AK 5:an*): Det är precis vad jag vill. (*Approcherar Annika på sängen, gör mantelrörelse på vapnet dvs spänner upp mekanismen.*) Jag älskar att slå sönder och krossa, särskilt såna här rosiga flickdrömmar...! (*Drar fram*

pallen, sätter sig på den invid/bakom Annika på sängen, har AK 5:an i knät.) Men du förstår, döden är något man som soldat vänjer sig vid. Liksom man som kvinna vänjer sig vid tanken på att skaffa barn.

Annika: Ska du ha barn?

Catolyn: Inte idag.

Annika: Ah mäh...! Du fattar vad jag menar.

Catolyn: Ska *du* ha barn?

Annika: Jadå, alla gånger.

Catolyn: Där har du det: du är mentalt förberedd på det. Du vet vad det innebär med smärtan att föda och så vidare.

Annika: Men det är inte samma sak.

Catolyn: Som att ställa in sig på döden? Liv och död, hjärta och smärta både här och där...

Annika: Du tror du kan skoja bort allt.

Catolyn: Det gör jag inte. Jag bara skrattar faran i ansiktet.

Annika (*lägger sig på rygg, ser vapnet i Catolyns knä*): Vad ska du med vapnet? Du håller det som ett litet barn...

Catolyn: Va? ja det gör jag kanske... *my little baby*... Men jag tänkte bara låta dig känna på dödens närhet en smula, känna mynningens kyla mot din hals... (*för vapnet mot Annikas hals*) det är vad du behöver, lite vana vid dödens närhet... Men detta tar tid förstår du, man måste träna dagligen... säga ”jag är inte rädd att dö... jag är inte rädd... jag är inte rädd”...

Annika: Jag är inte rädd... *j'ai pas peur...*

Catolyn: *I'm not scared... I'll go anywhere... J'ai pas peur...*

Annika: Patsy Kensit sjöng den.

Catolyn (*för AK 5:ans mynning till Annikas tinning*): Och Pet Shop Boys skrev låten... så du vänjer dig va, *tu n'as pas peur? you're not scared? du has keine Angst?*

Annika (*fortfarande på rygg, knäpper händerna*): Tryck av.

Catolyn: Hur vet du att jag gjort ”patron ur” då?

Annika: Det spelar ingen roll. Mitt liv kan sluta nu. Jag bryr mig inte om vilket längre. Jag är inte rädd.

Catolyn (*trycker av, det vill säga blindavfyrar = ingen patron i kammaren. Annika sluter ögonen. Catolyn ställer undan vapnet och lägger sig bredvid sin kamrat, bakom*): Och nu är Annika död... Den lilla flickan dog, tjejen med hästsvansen på svaj gick hädan för att aldrig mer komma tillbaka. Och ur dimmorna kommer den nya Annika, hårdare, tuffare, beredd att dö – och att döda.

Annika (*öppnar ögonen*): Ja...

Catolyn: Det är du eller han, du eller hon, vem nu din fiende råkar vara. Du ska lägga an, sikta och andas in, andas ut till hälften och behålla andan. Sedan ska du trycka av. Zenbågskytte. Du kan ha förbundna ögon, du kommer inte att missa.

Annika: Jag ska gå ut där och inte vara rädd. Och jag ska döda – om det krävs.

Catolyn: Just det, om det krävs. Inte mer våld än nöden kräver.

Annika: Inte mer våld än *döden* kräver...

Catolyn: Ha-ha... men ta inte i för mycket bara, spänn hjälmen och allt det där.

Annika: Jag ska spänna hjälmen hårdare om huvudet. Inte förhäva mig.

Catolyn: I med- och motgång lika, *semper idem*. Nått liknande sa min guru till mig: behåll lugnet i både lycka och olycka, i sorg och glädje. Men vi har väl redan snackat om det? ”Apatia”.

Annika: Javisst, apatia. Vara cool, vara zenbuddhist. *J'ai pas peur*.

Catolyn stryker Annika över pannan. Annika lägger sin hand på Catolyns kind. Några sekunder passerar. Catolyn ler och sätter sig upp på sängkanten.

Annika (*sätter sig upp*): ”What a difference a day made, 24 little hours... what a difference a day made, and the difference is YOU”... Jag tackar dig, Catolyn Corvers, för denna natt. En annorlunda natt.

Catolyn: En annorlunda natt i annorlunda land.

Annika: Synd bara om alla andra. Som inte fått en sån här lektion.

Catolyn: *They will get a rude awakening...*

Annika: Som alla andra här på befälskursen.

Catolyn: Stackars dem när det smäller.

Annika: Ja tänka sig, tuffa dagar framöver. Oljan och Mellanöstern, Al-Qaida och Ryssland, bla-bla-bla. Nåväl, låt det bara hända. Vår uppgift är enkel: ingen politik, bara strida. Jag är beredd.

Catolyn: Du tog ordet ur mun på mig. Vi får strida: *tout le monde à la bataille...!*

Annika: Det blir annorlunda dagar det...

Catolyn: Annorlunda dagar i annorlunda land.

Annika: Men vi ska strida...

Catolyn: ... och vi ska strida väl.

Larm hörs i korridoren: dörrar som smäller, tunga fotsteg. Kompaniet vaknar och bereder sig på uppställning.

Annika: Verkar som om det är dags snart. Vad är klockan?

Catolyn: Fem i sex.

Annika. Då så. Dags för uppställning, dags för ännu en dag i arméns sköte. ”Givakt, manöver, de é vad vi behöver...”

Catolyn: ”... fast inte om vi behöver klöver...”

Annika: Vem behöver klöver? Striden är sin egen belöning.

Catolyn: Amen.

Bägge reser sig, går fram till respektive skåp, tar fram vapenrock och tar på sig den.

Annika: Men är det så här det slutar...?

Catolyn: Ånej, det är ju nu det börjar! Den stora striden och det sista äventyret, Döden...

Annika: Ah mäh, jag menar, vad blir det av oss alla? Med Joel, med Rickard...

Catolyn: De står väl ute i korridoren. Vi har inget mer att säga dem.

Annika: Inget?

Catolyn: Inget annat än ”wake up, time to die”...

Annika: Men DB:n då?

Catolyn: Dagbefälet? Vi ska kanske besöka hans kyrka i morgon. Annars är han historia, han är en gammal man. Han kommer inte att se morgondagens strider annat än på TV.

Annika: Jag förstår. Du har rätt som vanligt. (*rättar till klädseln*): Vad är det för mat idag?

Catolyn: Korv och makaroner.

Annika: Gott. För att inte säga ”jättegott” –

Catolyn: Jag trodde du skulle säga ”åh fy”...

Annika (*tar på sig mössan och stänger skåpet, bereder sig att gå*): Inte nu längre. Inte den nya Annika.

Catolyn (*stänger skåp, på med mössan och börjar gå*): Så bra... (*sjunger*) : ”Vi har Tarzan på middag idag, han verkar att må riktigt bra”...

Annika ler, Catolyn möter henne i mittgången och lägger handen på hennes axel.

Tillsammans går de ut från logementet.

SLUT